

Обрії малої Батьківщини

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

***Обрії малої
Батьківщини***

**КРАСЗНАВЧИЙ РЕТРОСПЕКТИВНИЙ
ВНУТРІШНЬОГАЗЕТНИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК**

м. Кам'янець-Подільський

2022

**О-24 Обрії малої Батьківщини : краєзнавчий ретроспективний
внутрішньогазетний бібліографічний покажчик. – Кам'янець-
Подільський, 2022. – 129 с.**

Краєзнавчий внутрішньогазетний бібліографічний покажчик «Обрії малої Батьківщини» - третє видання краєзнавчої тематики, яке містить інформацію про історію міст і сіл Хмельниччини. Підготовка покажчика зумовлена необхідністю розширення доступу користувачів до краєзнавчої газетної періодики, яка є в наявності в науковій бібліотеці ЗВО «ПДУ». Видання не містить інформації про м. Кам'янець-Подільський (видано окремий покажчик «Місто з історичними родзинками»).

При підготовці покажчика бібліотекарями-бібліографами наукової бібліотеки ЗВО «ПДУ» проведено аналітико-синтетичне опрацювання масиву первинних документів, місцевих газет, який охоплює період з 1955 по 2022 рр. Опрацьовувались місцеві газети: «Прапор Жовтня», «Радянське Поділля», «Подільські вісті», «Подолянин», «Край Кам'янецький», «Кам'янець-Подільський Вісник», «Фортеця», «Ключ». Видання підготовлене на основі візуального вивчення кожної газетної підшивки.

Видання розраховане на краєзнавців, науковців, архівних та бібліотечних працівників.

Рекомендовано до випуску рішенням зборів колективу наукової бібліотеки ЗВО «ПДУ»
(протокол № 2 від 20.09.2022 р.)

Упорядники:

Людмила Посітко

Ольга Циганок

Зміст

Найстаріші міста Хмельниччини	6
Найстаріші села Хмельниччини	20
Дотепні назви сіл	31
Найцікавіші місця області	36
Село, якого нема	63
Хронологічний покажчик міст і сіл Хмельницької області.....	68
Іменний покажчик.....	118
Географічний покажчик	124

Найстаріші міста Хмельниччини¹

Фото zuchno.travel

- У Хмельницькій області 13 міст.
- Ми склали рейтинг за їхнім віком, починаючи від найстаршого до наймолодшого.
- Також написали для вас коротку історію заснування чи першої писемної згадки про кожне з них.

¹Баскакіна Дарія. Наша історія: які міста Хмельниччини найстаріші. URL : <https://vsim.ua/Retro/nasha-istoriya-yaki-mista-hmelnichchini-naystarishi-11188892.html>. (дата звернення : 03.10.2022 р.). Назва з екрану.

1. Полонне – 996

Місто згадувалося ще у давньоруських літописах. Археологічні знахідки виявили укріплення, яке знаходилось на території сучасної ветеринарної лікарні і датується X-XIII ст.

Залишки оборонної фортеці збереглися до нашого часу, тому поціновувачі старовини будуть мати нагоду відвідати Полонне.

2. Городок – 1362

Вперше про місто згадується в контексті перемоги Литви над татарами. Радимо відвідати місто любителям природи та прогулянок. Родзинкою міста є унікальна ботанічна пам'ятка природи «Дуб Черешчатий». Також у містечку є древній костел Св. Станіслава.

3. Кам'янець-Подільський – 1374

Одне із середньовічних міст Поділля, що славиться найбільш барвистою історією. Перебуваючи під владою різних народів, місто щоразу збагачувалося храмами та фортифікаційними спорудами.

Родзинкою міста залишається Кам'янець-Подільська фортеця та старе місто, яке дозволяє повернутися в старовинні часи без жодних зусиль.

4. Ізяслав – 1390

Місто утворене злиттям старого і нового міст Заслава. Історія розповідає про самобутність і високий рівень автономії на цих територіях.

Туристичний маршрут тут варто прокладати через руїни найдавнішого християнського храму Святого Йоана Хрестителя та поглянути на живописні руїни палацу князів Сангушків.

5. Дунаївці – 1403

Багато хто міг чути про дунаєвецькі підземні ходи. Є багато версій їх використання, але найімовірніший – відведення ґрунтових вод та переміщення людей.

Зі збережених досі пам'яток, які варто побачити на власні очі є залишки садиби Красінських – землевласників, що створили перший на цих територіях успішний суконний завод.

6. Деражня – 1431

Згадується як маленьке козацьке поселення. Вартує уваги особняк Раціборовського (сучасна районна лікарня), особняк адвоката Периторіна та прибутковий будинок 1912 року.

7. Хмельницький – 1431

Місцем найдавнішого поселення вважається територія сучасного парку ім. Чекмана. Саме тут р. Пłosка впадає у Південний Буг. Перед входом у парк встановлено меморіальний камінь, що розповідає про перші поселення.

Гостям міста радимо відвідати центральну вулицю міста, на якій поки збереглося найбільше історичних будівель.

8. Красилів – 1444

Згадується в контексті передачі земель Михайлу Олехновичу. Місто перебувало у власності князів Острозьких, Заславських, Любомирських та Сангушків. Істориками виявлено сліди Красилівського замку XII-XIV ст., що знаходився на території сучасного цвинтаря. Через це пам'ятка не є дослідженою.

9. Волочиськ – 1463

Перша згадка в Подільському акті князів Збараських. У 1648 році місто було захоплене Б. Хмельницьким, але до складу Московії приєднане так і не було.

На жаль жодних пам'яток старовини не збереглося, проте цікавим може видатись музей, присвячений подіям Другої світової війни.

10. Нетішин – 1542

Вперше згадується у документі про поділ земель між вдовою князя Костянтина Острозького – Беатою Костелецькою та її дочкою. Рекомендуємо прогулятися містом та поспілкуватися з місцевими жителями – саме вони розкажуть багато цікавих та маловідомих історій про ці краї.

11. Старокостянтинів – 1561

Хоча прийнято вважати засновником міста Костянтина Острозького, проте насправді воно є літописним містом Кобудем із «Літопису Руського».

Місто багате старовинною архітектурою та парковими комплексами. Радимо оглянути замок князів Острозьких та залишки Домініканського монастиря.

12. Шепетівка – 1594

Найперші свідчення про місто – запис володіння Андрія Ждярського. Радимо відвідати краєзнавчий музей, де можна поринути у глибочінь історичних фактів про місто та музей Островського.

13. Славута – 1633

Перша згадка пов'язана із наданням місту Магдебурзького права. Тут у кумисо-лікувальному санаторії перебувала Леся Українка. Радимо відвідати родинну усипальницю князів Сангушків – костел святої Дороти.

Найстаріші села Хмельниччини²

На Хмельниччині налічується понад 1400 сіл і 30 селищ.

Кожне з них має свою історію, якою «дихають» пам'ятки архітектури.

Ми зібрали підбірку найстаріших сіл Хмельницької області та їх цікавинки.

Фотосесія біля садиби у Самчиках чи відпочинок на казковій Бакоті. Не лише досвідчені мандрівники знають, що Хмельниччина має що показати. Казкові палаци, шедеври архітектури і замки. Більшість таких цікавинок варто шукати у невеликих селищах і містечках області.

² Бевз Анастасія. ТОП-10 найстаріших сіл на Хмельниччині, які варто відвідати. URL : <https://vsim.ua/Podorozhi/top-10-naystarishih-sil-na-hmelnichchini-yaki-var-to-vidvidati-11684325.html>. (дата звернення 02.10.2022 р.). Назва з екрану.

Наша область складається з 1452 населених пунктів, в тому числі з 24 селищ міського типу, 5 селищ і 1410 сіл. До слова, дату заснування багатьох сіл наразі важко встановити, проте часто відомості з найдавніших часів про село відтворюють зі спогадів старожилів. Також беруть до уваги те, коли вперше фіксуються письмові згадки про те чи інше село.

Нижче ми підготували підбірку сіл з багатою історією. Що відомо про ці населені пункти і чим вони цікаві?

Антоніни

Фото – «Україна Інкогніта»

Селище знаходиться у колишньому Красилівському районі на річці Ікопоть. Його радять відвідати тим, хто цікавиться і полюбляє споглядати архітектуру. Відстань від Хмельницького – трохи більше ніж 60 кілометрів. Мандрівники кажуть, в Антонінах збереглось багато вишуканих будівель, зокрема – західні та східні ворота, возівня, будинок служб, вілли, збудовані на межі ХІХ-ХХ ст. Місцеві також радять прогулятись Антонінським парком,

що є пам'яткою садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення.

Бакота

«Місце, якого немає»... Мальовничі краєвиди поруч із затопленим селом зачаровують. Бакота – одне з найпопулярніших місць на Дністрі. Мало хто знає, та перша літописна згадка про Бакоту зафіксована у 1240 році. Село затопили на початку 1980-х років, коли будували Дністровську ГЕС. На сьогодні це одна з найпопулярніших туристичних локацій, яку називають «українською Атлантидою», а саму затоку – «Бакотським морем».

Тут відкриваються чарівні краєвиди, є цілющі джерела, а також можна відвідати Бакотський скельний монастир.

Зіньків

Хтось знає Зіньків лише як родину гастрономічної спадщини України – копченої зіньківської ковбаски. Та розповімо трішки про історію села, яке колись було містечком. Зіньків розташований на

крутих мальовничих схилах річки Ущиця у колишньому Віньковецькому районі.

Історики вказують, що перші згадки про поселення були датовані 1404 роком. Через століття після цього Зіньків був головним містом округи, що тяглася до Дністра на південному сході. Місцеві займалась різноманітними ремеслами – кушнірством, гончарством, а також обробляли шкіру і шили. У Зінькові теж залишились архітектурні пам'ятки. Це руїни Зіньківського замку, адже сама пам'ятка була знищена російською владою.

Можна відвідати Костел Святої Трійці, який на сьогодні є осередком католицтва на Хмельниччині. Також Свято-Михайлівську церква як зразок дерев'яної архітектури Поділля і одноповерхову Троїцьку церкву.

Маліївці

Це село неможливо оминати увагою, адже тут справді є що подивитись. У вихідні сюди з'їжджаються сотні людей з різних куточків області або ж сусідніх регіонів. Найперше, що милує око – це штучний водоспад, який має висоту 18 метрів. Відомо, що вода до вершини скелі подавалася старим дерев'яним водогоном. У радянські часи водогін прогнів. Щоб врятувати його, лікар Малієвецького дитячого санаторію, який розташований у палаці, Олександра Соколова на отриману премію 400 рублів купила металеві труби, замінила водогін і водоспад почав знову функціонувати.

У скелі є двоповерхова печера. За даними з Вікіпедії, її заведено пов'язувати із давнім монастирем та ім'ям народного героя Устима Кармалюка.

Окрасою села також є палац графа Орловського та парку зі ставками, фонтанами, у якому росте понад 80 видів дерев. Збереглась і водонапірна вежа.

Підлісний Мукарів

Окрасою села є костел святого Юзефа Обручника. Молодята часто приїжджають сюди, аби зробити фотосесію на фоні пам'ятки архітектури в стилі неоготики.

Фото – «Україна Інкогніта»

І трішки історії: Підлісний Мукарів зустрічається в історичних джерелах на початку XV століття. Це були королівські землі, які входили до Барського князівства. В середині XVII століття він вже був центром староства, до якого входило 7 сіл. Після дружини французького принца Підлісний Мукарів орендував секретар російського посольства у Франції Павло Бутягін.

Костел, який сміливо називають «шедевром Поділля» будувався протягом 1859-1872 років. Ініціатором будівництва був священник Базилій Шах, зводили храм на кошти парафіян. У радянські часи окупанти двічі закривали храм. А у 1989 році костел повернули римо-католицькій громаді, після чого провели його реставрацію. Храм поштукатурили, розписали інтер'єр,

реконструювали вівтар і орган та повторно освятили у 1992 році. Сьогодні храмом користується невелика кількість римо-католиків з Підлісного Мукарова і навколишніх сіл.

Самчики

Самчики можна сміливо віднести до найбільш відвідуваних місцин на Хмельниччині. Більшість їдуть туди, аби побачити музей-садибу. Та про все по порядку.

Село знаходиться на схід від Старокостянтинова. Поселення відоме ще з середини XVI століття і називалося Замчики. Як зазначають історики, землі навколо Старокостянтинова, в тому числі й Самчики, належали князю Костянтину Острозькому. Януш Хоєцький у XVIII створив собі резиденцію на березі річки Случ. В добу господарювання родини Хоєцьких побудовано церкву Параскеви П'ятниці, що збереглася донині.

Також можемо зараз спостерігати і Старий палац. Це унікальна пам'ятка історико-культурної спадщини України, один із

найблисучіших творів архітектури та садово-паркового мистецтва періоду зрілого класицизму. Тут влаштовують фотосесії, знімають фільми. Заповідник навіть став номінантом Всеукраїнського конкурсу «Сім чудес України» від Хмельницької області. Кажуть, що палац є зараз одним з найкраще збережених в Україні. Також Самчики славляться мальовничим розписом. Тут виникла ідея розписувати хати яскравими візерунками, що вважаються своєрідними оберегами. Кожен малюнок на стіні як окремий витвір мистецтва і фотолокація.

Старий Кривин

Старовинне село, яке знаходиться у Шепетівському районі. В XVI столітті було власністю князів Острозьких, потім перейшло до магнатів Яблоновських. Воно лежить посередині шляху між Славутою та Острогом. Колись Старий Кривин мало всі шанси стати найгарнішим, наймальовничішим селом України. Навіть перемогло у голосуванні. Проте не склалось.

Окрасою села є яскрава старовинна церква, яка височіє майже в центрі села. За формою вона нагадує корабель.

Також село славиться прекрасним ландшафтним парком, який було створено архітектором-пейзажистом Діонісієм Міклером два століття тому. Далеко за межами Кривина відомий як «Парк Германа». Ще одна родзинка села – найстаріше дерево в області. Ольжиному дубу вже понад 600 років. Його висота сягає 30 метрів, а обхват – близько 6 метрів.

Субіч

Маленьке село Субіч лежить у казковому місці над Дністром. Тут одні із найбільш мальовничих краєвидів, які можна побачити в Україні. Село входить у Наддністрянський заказник Національного природного парку «Подільські Товтри».

Субіч відомий передусім своїм скельним монастирем XVIII століття, що розташований на висоті 40 метрів над Дністром. Тут є збережені три невеликі печери-келії із заглибленнями, де тепер розмістили ікони.

Дорогою до скельного монастиря також можна знайти джерела, з яких б'є чиста прохолодна вода.

Субіч вважають трохи меншим аналогом Бакотського печерного монастиря.

Сутківці

Село знаходиться на Ярмолинеччині. Мандрівники кажуть, знайти село та його визначні пам'ятки просто: на трасі Хмельницький – Кам'янець є дороговказ «Церква-замок».

Найперше, радять поглянути на оборонну церкву Покрови Богородиці, яка не має аналогів в Україні.

Фельштин

Раніше село мало назву Гвардійське. Розташоване воно неподалік Хмельницького. Було засноване Миколаєм Гербуртом як містечко Фельштин (Фельдштин) у 1584 році. Кажуть, що Гербурт

прибув з Сілезії і саме ностальгія за рідними землями надихнула його для нової назви містечка.

Окрасою села є костел святого Войцеха. Кам'яний костел розпочала будувати у 1753 році Маріанна Граб'янчина із роду Калиновських (дружини Юзефа Кастанана). Храму було надано титул Божого Провидіння. Пишуть, що в селі також збереглося декілька єврейських будинків і руїни синагоги.

Дотепні назви сіл³

Хмельницька область налічує майже півтори тисячі сіл. Кожне має свою історію, звичаї, традиції та назви.

Переважно, вони звичні, і мають десяток аналогів по всій Україні. Майже в кожній області є своя Тарасівка чи Іванівка, а трапляється, що й кілька Веселівок чи Степівок зустрічається в одному і тому ж районі.

Відрізнити їх між собою можуть лише місцеві мешканці.

Та є зовсім унікальні, які викликають кумедні асоціації та запам'ятовуються раз і назавжди.

15 найкумедніших назв сіл на Хмельниччині. Це лише маленька частинка із багатющої Хмельницької топоніміки.

³ ТОП-15 цікавих назв сіл на Хмельниччині / Незалежний громадський портал. URL : <https://ngp-ua.info/2022/10/60722>. (дата звернення : 10.10.2022 р.) Назва з екрану.

Педоси

Всього за 25 кілометрів від Хмельницького розташувалося село з кумедною назвою Педоси. Воно засновано в середині XVII ст. на лівому березі річки Мшанця. Під час татарських набігів було зруйновано і заново забудовано на правому березі притоки річки Пласкої. На території села знайдені крем'яні знаряддя праці доби міді. Тут проживає 594 особи.

Кізя

В Кам'янець-Подільському районі на Хмельниччині є мальовниче село Кізя. Розташоване воно у межах національного природного парку «Подільські Товтри». Живе в Кізі 400 осіб. Звідки виникла така кумедна назва, мабуть, вже не пояснить жоден мешканець. Під час голодомору основна маса села вимерла. Тому старожилів тут не залишилося.

Великі Пузирки

Ще за часів Київської Русі село Великі Пузирки існувало на місцевості, яка нині називається Калиновий Гай. На території населеного пункту були правічні ліси та болота, з яких виходив болотний газ у вигляді великих пузирів. Звідси і походить назва села з населенням у 483 особи.

Переросле

Росло-росло та й усіх перегнало. На Білогірщині розташувалося село зі своєрідною назвою – Переросле. Населений

пункт, незважаючи на свою гучну назву, зовсім невеликий, має площу в 19 гектарів. Густота населення складає – 535 осіб.

Пихтії

Невідомо чи то в селі всі такі здоровенні, чи такі пихаті, але у Хмельницькому районі є невеликий за площею населений пункт під назвою «Пихтії». Живе тут всього 182 особи.

Холодець

А з цією назвою села, точніше зі стравою, яка її позначає знайомий кожен справжній українець. Особливо у зимову пору та на новорічні свята у кожній родині без нього не обходиться жодне застілля. Село під назвою «Холодець» знаходиться на Волочищині. Живе тут лише 329 осіб.

Пишки

Зі словом «Пишки» у людей виникають різні асоціації: хтось уявляє перед собою ароматну випічку, а комусь на думку спадають жінки розкішних форм. Та мало хто асоціює з цим словом село на Старосинявщині. Населений пункт займає площу майже двох квадратних кілометрів із кількістю населення 308 осіб.

Зайчики

На Волочищині є село «Зайчики». З висоти пташиного польоту населений пункт дійсно нагадує голову та вушка зайчика. Саме ж село також можна вживати із зменшено-пестливим суфіксом, воно і справді «малесеньке». Проживає тут лише 223 особи.

Грушка

Село Грушка розташоване в Кам'янець-Подільському районі. Вперше про нього згадано в документах 15 століття. У переказах говориться, що у давнину серед села росла велика дика груша, біля якої знаходилися джерела холодної води. Крім того, ця груша по своїй величині була як орієнтир на даній місцевості. Ось чому ще й до цього часу існує поговорка «Нам аби до грушки, а там можна і перепочити».

Брага

Навряд чи село «Брага» Кам'янець-Подільського району має щось спільне з містом Брага – центром старішого архієпископства Португалії. В першу чергу, українці асоціюють його з алкогольною «бражкою», так званим самогоном. В населеному пункті проживає всього 175 осіб. Серед них і знавці старовинних секретів варіння алкоголю.

Песець

Село Песець, згідно з місцевою легендою, заснував князь Данило Галицький на місці полювання на песця. І хоча ця тварина на Поділлі ніколи не водилася, але про зв'язок назви села з мисливською пухнастою твариною свідчать усі джерела. Слід розуміти, що в давнину «песцями» називали також інших, південіших представників родини псових – види вовків чи лисиць. В селі проживає 866 осіб.

Заморочення

В Шепетівському районі розташувалося невеличке село, де проживає 190 осіб. Чи то так довго місцеві мешканці «морочилися» з назвою для свого населеного пункту, чи через те, що в повсякденному житті селянина мороки понад край, село дістало кумедну назву «Заморочення».

Карасиха

В прозорих ставках цього селища, мабуть, водяться величезні карасі і карасихи. Адже назву село на Білогірщині отримало дуже символічну. Проживає тут 309 осіб.

Сковородки

Село Сковородки вперше згадується у історичних документах ще в шістнадцятому столітті. Саме в цей час, завдяки борту-колу, залізна сковорода, що часто бувала на вогні, грала роль сильного оберегу від нечистої сили. Завдяки промовистій назві, люди з нечистими помислами обходили населений пункт десятою дорогою. На сьогодні в «Сковорідках» живе 698 осіб.

Притулівка

Село Притулівка навряд чи має щось спільне з відомим українським шоуменом Сергієм Притулою, адже заснували його ще в 1600 році. Таку назву село отримало, бо в ті часи розповсюджувалась епідемія чуми і люди прийшли до нього тікаючи. 1987 року в Притулівці було знято фільм «Циганка Аза».

Найцікавіші місця області⁴

Хмельниччина багата на унікальні місця, географічні цікавинки, старовинні унікальні маєтки, замки, церкви, споруди.

Тож у цій підбірці ми розповімо вам про найцікавіші місцини, які варто побачити.

1. Штучний водоспад в Маліївцях

(Дунаєвецький р-н, Хмельницька обл, село Маліївці)

Бути в Маліївцях і не бачити диво-водоспаду – наче втратити півжиття. Навряд чи ще якийсь куточок України може похвалитися такою неймовірною спорудою. Самотня скеля висотою під два десятки метрів з небаченої краси водоспадом, приваблює сюди і туристів, і навіть прихильників язичницької віри. Вода, що стікає цівкою по зарослому мохом камінню, за два метри до землі розсіюється над входом у печеру, а потім збирається до купи і стікає довгим дерев'яним жолобом у ставок.

Здалеку двоярусний грот нагадує велета: порослого густим мохом, з роззявленою пащею-печерою. А вода, що стрімко падає з висоти майже двох десятків метрів і стікає до озера старезним дерев'яним жолобом, не зупиняється ні на мить вже кілька століть поспіль.

⁴ 12 найцікавіших місць Хмельниччини. URL : <https://moemisto.ua/km/blog/naytsikavishi-mistsya-hmelnichchini-825.html>. (дата звернення 10.10.2022 р). Назва з екрану

Звели це диво на монастирській кручі десь у XVIII столітті. Місцеві жителі кажуть, що довкола цього місця завжди особлива енергетика.

Під спадом води є велетенські печери. Поспостерігати за падінням води можна і з печери також. Свого часу вона служила будинком для відлюдника ченця, а якщо піднятися по схилу вище, можна побачити ще одну печеру-монастир і джерело від якого живиться сам водоспад.

Нині маліївецькі печери часто називають Кармалюковими. Мовляв, свого часу тут частенько ховався від переслідувачів народний месник. Втім в часи монастирські верхня печера носила ім'я Різдва Івана Предтечі, а нижня – святого Онуфрія.

Водоспад, це не єдина пам'ятка в Маліївцях, Ви можете відвідати садибу графа Орловського або прогулятися по чудовому парку. Парк заклали в XVIII ст., загальна площа займала 17 гектарів землі. Його висадили у вигляді кленового листка, а стежки були своєрідними жилками листка, які з'єднувалися між собою. Парк прикрашали безліч скульптур і фонтанів, але на жаль велика частина не збереглася. Зараз тут ростуть 100-річні рідкісні дерева, більше 20 видів. Прогулянка по парку, залишить море гарних вражень для всієї родини!

2. Бакота та «Подільські Товтри»

(Кам'янець-Подільський район, Хмельницька область)

Затоплене місто, заповідник, природний парк, українська Атлантида, колиска історії ... Бакота – носить багато назв.

Сьогодні міста немає на карті України, але його краса заворожує кожного гостя.

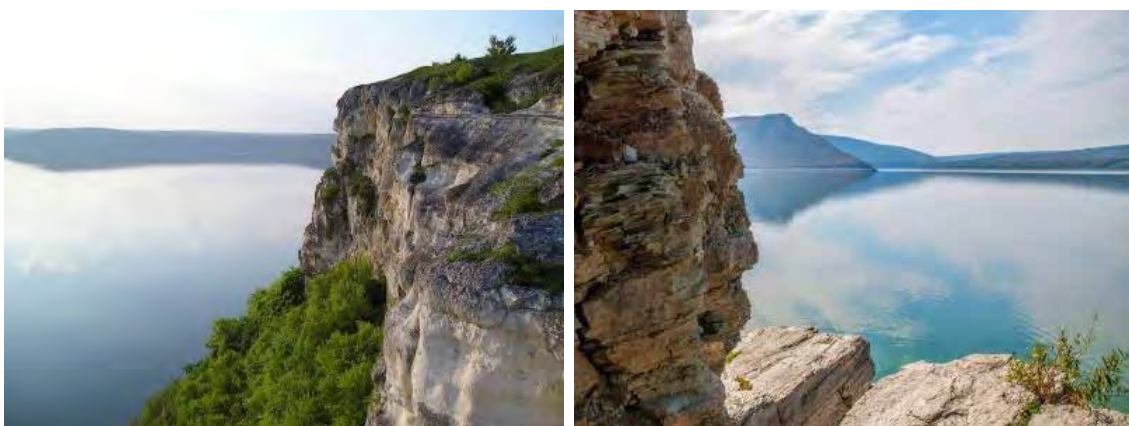
Недалеко від Кам'янець-Подільського знаходиться затоплене місто Бакота. Воно розташоване на території Національного природного парку «Подільські Товтри».

Історія і розвиток Бакоти переривається на початку вісімдесятих років на тлі будівельних робіт Новодністрівської ГЕС. Жителів переселили в інші міста і села, а Бакоту затопили водою.

Перед переїздом місцевим жителям довелося вирубати всі ліси і знищити сади, щоб незабаром почалася споруда гідровузла ...

Найвищою точкою Бакоти вважається Біла гора. Саме тут розташований скельний чоловічий монастир.

Прийнято вважати, що заснував монастир преподобний старець Антоній, який заснував Києво-Печерську Лавру.

Свято-Михайлівський монастир розташовується на висоті близько сімдесяти метрів над обривом берега Дністра. Наскальний монастир знаходиться на середній терасі схилу Білої гори.

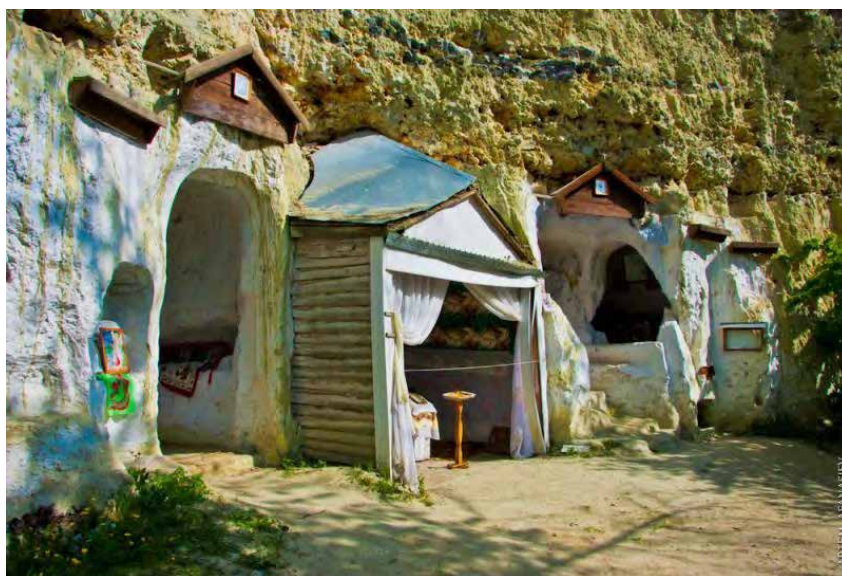

У шістдесяті роки перестали справляти служби в монастирі. Ченці перейшли в інші релігійні громади. Церкву зруйнували. Книги, ікони, хрести та інше надбання храму було втрачено.

А через кілька років після будівництва Новодністровської ГЕС стався обвал однієї зі скель Білої гори. Велику частину печер та усипальницю, прикрашену настінними розписами було знищено.

Сьогодні на місці монастиря залишилися три печери, і розташовані в два яруси ніші. Тільки в одній частині збереглися келії і місця поховання ченців.

З південного боку неподалік від печери монастиря можна виявити напис, який датують одинадцятим століттям. До наших днів збереглися руїни Михайлівської церкви.

В Бакоті є три джерела цілющої води. У спекотні літні дні температура води досягає дванадцяти градусів. За смаком вода дуже приємна. За словами місцевих жителів, джерела зцілили багатьох людей, які після молитви в монастирі випили цієї води.

3. Кам'янець-Подільська фортеця

(м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл.)

Про Кам'янець-Подільську фортецю можна розповідати чимало! Саме ця фортеця зробила популярним містечко у Хмельницькій області. Фортеця входить до списку пам'ятників світової спадщини ЮНЕСКО і входить до 7 чудес України.

Коли саме була зведена перша оборонна споруда на цьому місці, точних даних немає. Вчені досі сперечаються на цю тему. Одні схиляються до IX ст., інші – до XI ст. Єдине, в чому вони сходяться, це те, що в XI ст. на цьому місці стояв дерев'яний частокіл, що оберігав частину Галицько-Волинського князівства.

Аналогів Кам'янець-Подільській фортеці немає в усій Європі. Природний ландшафт та непосильний людський труд створили з твердині недосяжну мрію. Знаходиться вона на так званому півострові, оточеному з трьох боків стрімкими скелястими обривами та річкою Смотрич. Від того і говорять що замок ніби «побудований Божою рукою». Вхід до міста обороняли Польська та Руська брами. Якщо було помічено ворога, миттєво наповнювався водою каньйон. Така несподівана лінія оборони робила замок недосяжним ще більше.

Всю фортецю поділяють на Старий та Новий замок.

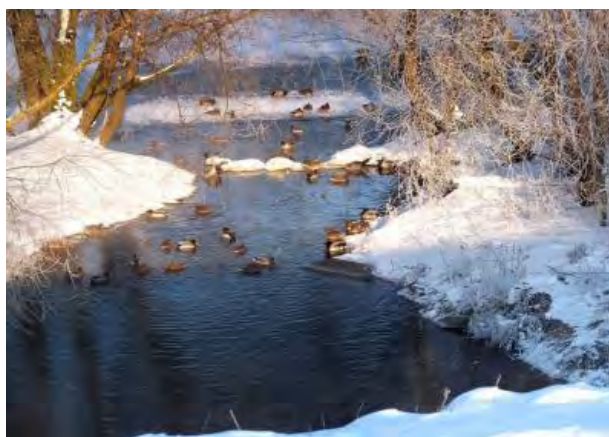
Старий замок знаходиться в самому серці твердині. Його загальна площа складає 1,5 га. За формою нагадує неправильний чотирикутник, по периметру якого розміщено аж 11 веж. На південь, ліворуч від ходу знаходяться: Папська, Тенчинська, Ляська та вежа Ковпак; із заходу вистроїлися в ряд: Західна, Денна, Нова (Велика) вежі; праворуч від входу, з північного боку Північний та Південний бастіони, вежа Рожанка, Водяна, Лянцкоронська, Комендантська, Чорна вежі.

Відвідати Кам'янецьку фортецю можна в будь-який час. Але найцікавіше буде потрапити на фестиваль у фортеці. А їх там проводять чимало. І фестиваль повітряних куль, і фестиваль з історичними реконструкціями, і фестиваль з етнографічно-хореографічного мистецтва, і бандурного мистецтва та багато інших цікавих заходів.

4. Джерела, які не замерзають у Голоскові (Летичівський р-н, Хмельницька обл)

Завдяки унікальному мікроклімату, в Голоскові, що неподалік Хмельницького, джерела не замерзають і в найлютіші морози. Це чи не єдине місце на Хмельниччині, де зимують дикі качки, чаплі та часом навіть лелеки.

Таких джерел тут близько п'ятнадцяти. Вони б'ють з-під землі посеред села, й тонкими струмками розтікаються у видолинки, утворюючи болітця і невеличкі ставочки. Ані джерельні струмки, ані ставки не вкриваються льодом навіть в люті морози.

Це єдине скупчення такої кількості джерел поблизу річки Південний Буг.

5. Державний історико-культурний заповідник «Меджибіж» (Летичівський р-н, Хмельницька обл)

Меджибіж розташований за 25 км від Хмельницького десь за кілометр від Вінницької траси. Селище належить до Летичівського р-ну. Селище міського типу у Хмельницькій області, у якому розташована відома пам'ятка фортифікаційної архітектури XVI століття. Назва походить від місця злиття річок Південний Буг і Бужок.

Меджибіж не такий відомий, як інші замки та фортеці України, але місце цікаве. Був побудований у 1540 році гетьманом Миколою Синявським. Сам замок знаходиться на околиці села біля водойми, що робить його дуже мальовничим.

Замок, звичайно, не відреставрований, але стіни та будівлі всередині збереглися, та й зараз потихеньку йде реконструкція. На території був навіть палац, від якого залишилися зруйновані стіни. Для любителів полазити по фортецях і руїнах – ідеальне місце.

Наприкінці літа на території замку проходить традиційний Всеукраїнський історичний фестиваль «Стародавній Меджибіж» (зазвичай його приурочують до Дня Незалежності). У фестивалі

дні кожен може поринути у середньовічну (а також фентезійну) атмосферу, повболівати на лицарських турнірах, повчитися стріляти з лука у справжніх ельфів, та послухати менестрелів.

У глибині самого Меджибожа, неподалік селищного парку є ще одна подібна колона, лише кругла. Вона теж датується XVII ст. Легенди і її приписують османам, але й це — звичайний «фігурний» постамент.

6. Унікальний вітряк-музей на Славутчині (Славутський р-н, Хмельницька обл, село Клепачі)

На Славутчині в селі Клепачі на музей перетворили дерев'яного вітряка. Йому уже понад півтора століття. Донедавна

він ще молот борошно. На Хмельниччині такі вітряки – величезна рідкість, бо є усього два. І обидва у Славутському районі: тут, в Клепачах, та в Гуті. Збудований, як кажуть, на семи вітрах. Місце, зізнаються в селі, предки вибрали дуже вдало: на справжнісінькому вітрогоні. Бо кілька метрів вбік – і вітру нема, а тут відчувається і в тиху погоду. Без перебільшення, цей вітряк для клепачан – оберіг села. Його своєчасно врятували від знищення та перетворили на музей.

Староста села Анатолій Клімчук розповідає, що до 70-х років минулого століття у Клепачах було таких 4 вітряки. Нині ж – усього один. З цим вітряком у мешканців асоціюється чимало подій: тут призначали побачення, вперше цілувалися чи ховалися, щоб погратися в піжмурки... Недарма на гербі села зобразили саме вітряк. А торік територію довкола вітряка обгородили та почали тут облаштовувати музей.

З'явилося таке диво у нашому селі у 1864 році ще за поміщиків Вікшемських.

Вітряк стоїть на одній дубовій нозі – шибєрі, підпертий чотирма опорними стовпами – ведмедями, і з усіх боків обшитий дошками. Висота вітряка – 12 метрів. А розмах крил – 16. Усередині – 2 поверхи... Молов вітряк зерно до 1965-го, а потім крила зупинилися... Наприкінці 80-х вирішили його відродити.

Нині крила вітряка стоять на гальмах. Але усі деталі справні – хоч і зараз до роботи. І колишній млин-вітряк зараз функціонує як музей.

7. Свято-Троїцький монастир у Сатанові (Городоцький р-н, Хмельницька обл.)

Свято-Троїцький жіночий монастир — жіночий православний монастир в Україні, розташований у селі Сатанівська Слобідка (нині Городоцького району Хмельницької області). В 1709-1793 роках був унійним чоловічим монастирем Чину Святого Василя Великого, з 1793 року — православним чоловічим, а від 1899 року — жіночим.

Свого часу Свято-Троїцький монастир був відомим духовно-просвітницьким центром, а нині – одним із тих туристичних та духовних об'єктів, які мають чим здивувати подорожуючих... Зокрема на території монастиря є унікальні печери монахів-відлюдників.

Печера є частково природною, частково вирубаною людьми у вапняку, який досить легко піддається обробці. На сьогодні вона складається з двох маленьких келій, підземної церкви та коридору, який їх з'єднує. Одна з келій носить назву келії випробовування. У ній міститься камінь, на який ставали на коліна ті, хто хотів стати

монахом. Вважається, що до чернечого життя був готовий той, хто міг витримати так цілу ніч.

Кажуть, що відлюдник прийшов у ці краї в 30-ті роки XIX століття. Протягом чотирьох років у вапняку видовбав собі печеру, й там жив близько сімдесяти років, померши у дуже похилому віці. Місцева жителька розповідала авторові цих рядків, що її мати, яка народилася на початку XX століття, вже не застала його живим.

Ніхто не знає імені цього чоловіка, звідки він прийшов, навіщо вирішив усамітнитися в глухому лісі. Але відомо, що він постійно молився й до нього йшли люди з навколишніх сіл з проханням про молитву. Харчувався чоловік дарами лісу та тим, що приносили йому люди.

Печера складається з двох приміщень – в одному відлюдник жив, у іншому молився. Кам'яне ліжко, погане освітлення, холод та вологість були постійними супутниками відлюдника впродовж його тривалого перебування. Зараз у тій частині печери, де молився самітник, стоять ікони, престол, свічки. Один раз на рік, на Зелені Свята, сюди приходять священик та люди із сусіднього села й проводять у печері богослужіння.

Монастир датується XVI століттям. Відомо, що кам'яний храм був зведений на місці дерев'яної церкви, закладеної тут ще у XIV столітті. А взагалі монастир свого часу мав статус лаври та, як годиться, брав свій початок з підземної церкви. Саме тут у Троїцькій церкві, можна побачити унікальну фреску «Страшний суд». Такої, нема більше ані в Україні, ані в усьому світі. Рай та пекло. Два ангели – білий та чорний. Згорток з добрими справами та з гріхами. І реальні персонажі у пеклі.

Якщо ти хочеш перенестися в середньовіччя і уявити, яким був в'їзд у місто, обов'язково підійди до міських воріт. Зведені на місці злиття річки Збруч зі струмком ворота захищали південний в'їзд у середньовічний Сатанів. У XVII столітті ворота були перебудовані і увійшли в систему фортифікаційних укріплень міста. У 1724 році ворота були відновлені після пошкодження, тоді був надбудований зубчастий декоративний парапет на

білокам'яних консолях. Товщина стін кам'яного квадратного в плані споруди сягає 2,2 м. Стіни мають бійниці що розширюються в обидва боки щочками. Збереглися залишки білокам'яного декору в бароковому стилі.

Не даремно, містечко Сатанів називають «Подільська Швейцарія! Тут серед рівнинного краю – низка сопок, густо порослих лісом, в долині річка і озеро. Як відзначають вчені, це місце – явище унікальне не тільки в Європі, але і у всьому світі. Адже на маленькій ділянці землі знайдено шість мінеральних джерел, різних за складом і унікальних за своїми лікувальними властивостями.

8. Водоспад Бурбун на Дунаєвеччині (Дунаєвецький р-н, Хмельницька обл., на межі сіл Бобрівка та Лисець)

П'ятиметровий водоспад схований в гущавині каньйону і впадає в невелике озерце з блакитною водою.

Водоспад Бурбун розташований в каньйоні річки Бобрівка біля села Лисець Дунаєвецького району. Це несподівана знахідка серед місцевих природних пам'яток: чаруючий водоспад нагадує райський куточок, незіпсована дика природа, каміння вкрите мохом, кущі папороті.

Біля водоспаду обладнано кілька дерев'яних лавок з столами для тих, хто хоче відпочити і пообідати. Якщо місце буде зайняте, цілком реально знайти затишну галявину над водоспадом. Там можна й поставити за потреби намет, але місця є мало.

Село Лисець, в Дунаєвецькому районі, увійшло до півфіналу сіл в конкурсі «Неймовірні села України-2019». І це не лиш завдяки неймовірним краєвидам.

9. Вербецька товтра — гора з чотирма вершинами (Хмельницька обл. Кам'нець-Подільський р-н, біля села Вербка)

Вербецька товтра, або як на них в народі кажуть – «Чотири кавалери» це ботанічний заказник у складі Національного природного парку «Подільські Товтри».

Чотири кавалери – чотири сиві брата сарматської доби. Славне і багатостраждальне Поділля... Таке враження, що посеред поля згуртувались чотири кавалери-брати і охоронці отчої землі, аби відсіч ворогу давати, а до них пригорнулись чотири красуні-подоляночки. Усі вони на древній Кам'янець поглядають та й від людського ока саму історію оберігають.

Власне, кожен горб уквітчаний своєю скатертиною земного раю... Це прекрасне видовище манить, приваблює та не залишить байдужим.

Є як мінімум три причини, чому варто її відвідати.

По-перше, тут дуже гарно. На вершинах товтри (а їх аж чотири — звідси і друга назва — Чотири кавалери) нагромаджене чудернацьке каміння, прямо на якому цвітуть дивовижні жовті квіти.

По-друге, тут можна прогулятися... дном стародавнього моря. Товтри — явище унікальне, аналогів якому в світі практично немає. Мільйони років тому це були морські рифи. Тобто, товтри — це не гори, утворені внаслідок тектонічного руху, а «продукт» діяльності живих організмів — молюсків і коралів.

По-третє, дістатися до Вербецької товтри дуже просто і дешево. Буквально у кілометрі від неї є залізнична станція Нігин, через яку курсують приміські потяги, що сполучають Хмельницький і Кам'янець-Подільський.

10. Гора Грабина, урочище Бовгурі в селі Кривчик (Хмельницька обл, Дунаєвецький р-н, село Кривчик)

Село Кривчик на Дунаєвеччині перш за все відоме своїм симпатичним палацом, де зараз розташований психоневрологічний інтернат, але мова зараз не про нього. На південній околиці села знаходиться гора Грабина зі скелями зубцями, з якої відкриваються гарні краєвиди.

Тут з давніх-давен селилися люди, на згадку про що залишилося городище та численні археологічні знахідки: знаряддя праці, посуд, рештки людських поховань.

Також на вершині гори були знайдені залишки скіфського поселення. Городище складалося з двох частин. Одну використовували в оборонних цілях, в іншій — жили в мирний час.

Ще одне дивовижне місце у Кривчику — маєток, збудований останнім місцевим поміщиком, генералом та членом Державної Думи Михайлом Крупенським. Після більшовицького перевороту він втік. Відтоді про нього та його родину нічого невідомо.

Зараз у маєтку психоневрологічний інтернат. Старовинний маєток ще 40 років тому передали у керівництво держави і тому приміщення стало інтернатом. Щоб побачити його у всій красі, слід попросити дозволу на екскурсію у керівництва закладу. Екскурсії дозволяють, лише просять не знімати хворих та персонал.

11. Печера Атлантида

(Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський р-н, село Завалля)

Відома спелеологам всього світу печера Атлантида розташовується поблизу села Завалля Кам'янець-Подільського району. Загальна її довжина – 2525 метрів.

Це єдина в Україні трьохрівнева горизонтальна печера, відомості про яку містяться в міжнародних енциклопедіях і спеціалізованих довідниках.

Довжина 7493 м, площа 3120 м². Відкрита 1969 року. Підпорядкована Хмельницькій обласній раді з туризму та екскурсій. Печера лежить у межах національного природного парку «Подільські Товтри».

Єдина в межах Поділля печера з чітко вираженою триповерховою будовою. Нижній (перший) поверх представлено високими та широкими галереями, другий — звуженими до 1—1,5 м порожнинами, третій — двома невеликими ходами заввишки 5 м. На перетині галерей першого та другого поверхів є великі зали (заввишки до 12 м).

За легендою, у верхній частині схилу, над печерою колись стояла невелика церква. Одного разу вона провалилася під землю в карстову прірву, після чого село і отримало назву Завалля. Про печеру тоді ще не знали, але люди розуміли, що подібні явища пов'язані з пустотами під землею.

За часів СРСР, в 1950-х роках в цих місцях був організований кар'єр з видобутку гіпсу.

Однак незабаром його довелося закрити через велику кількість пустот. У 1969 році залишками від кар'єру отворами зацікавилися київські спелеологи – так була відкрита унікальна печера. За дивовижну красу її назвали Атлантидою.

Серед карстових печер України вона займає особливе місце. Її стіни складаються не з слизької глини, а в більшості з кристальних утворень. Саме завдяки різноманітності і красі кристалів Атлантида здобула світову популярність – її навіть називають справжнім мінералогічним музеєм.

12. Свій «Версаль»

(Хмельницька обл, Староконстантинівський р-н, Село Самчики)

Садиба Самчики в однойменному селі є одним з найбільш примітних місць на території України, оскільки її забудова, архітектура і інтер'єри приміщень зберегли свій вигляд з ХІХ століття.

Палацово-парковий комплекс Самчики — це унікальна пам'ятка історико-культурної спадщини України, один із найблискупіших творів архітектури та садово-паркового мистецтва періоду зрілого класицизму. Сьогодні заповідник є об'єктом природно-заповідного фонду України, також був одним із номінантів Всеукраїнського конкурсу «Сім чудес України» від Хмельницької області.

У 1754-1843 рр. полковник, гайсинський староста Петро Чечель купив в Старокостянтинівському повіті Волині багато сіл в тому числі і маєток Самчики, що належав на той час Казиміру Хоєцькому. Чечель перетворив Самчики на унікальний палацово-парковий ансамбль з розкішною резиденцією. Він запросив найкращих архітекторів, садівників та скульпторів. Автором ансамблю був польський архітектор Якуб Кубицький.

Витончений палац і комплекс господарських споруд, серед яких Китайський павільйон з дахом як у пагоди, розташовані в парку на березі озера. Зали палацу декоровані ліпниною, розетками, фризом, складальними паркетами, рельєфними

сюжетними композиціями. За однією з версій, унікальний фресковий розпис палацу виконав видатний російський художник Михайло Врубель.

До палацо-паркового комплексу, крім палацу, входять також два прибрамні корпуси з парадною брамою, старий маєток Хоецьких та цікавий Китайський будинок-льодовня.

Всього у маєтку є п'ять залів: Кругла, Велика, Римська, Спчивальня та Японський кабінет.

Самчиковські інтер'єри вважаються одними з найбільш виражених в мистецтві палаців XVIII-XIX століть в Україні. Палац із чіткою симетрично-осьовою композицією, геометрично виразним і зручним плануванням приміщень, суворими архітектурними формами є зразком будівлі в стилі ампір. Ще з XIX століття за Самчиками закріпилася назва «український Версаль».

Село, якого нема...⁵

Троїцький монастир у Слобідці Сатанівській. Фото з сайту andy-travel.com.ua

Протягом періоду незалежності України чисельність населення Хмельниччини скорочується. А оскільки є поширеною міграція мешканців сіл у міста, то чисельність сільського населення скорочується значно швидше.

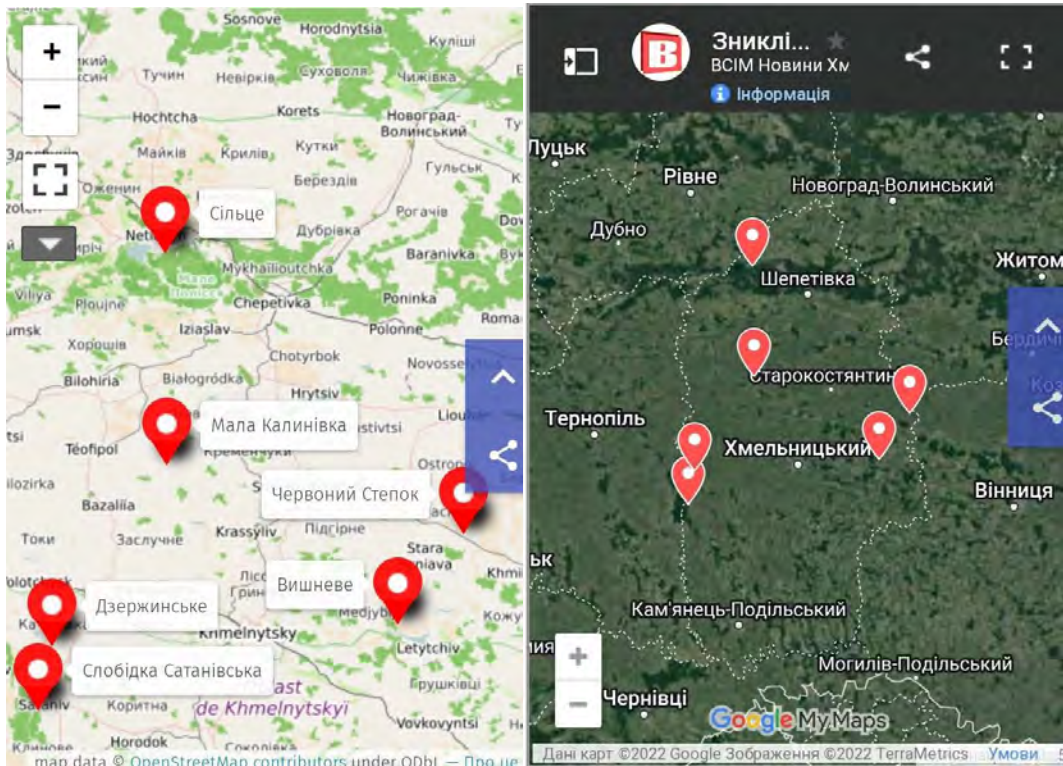
Якщо порівняти чисельність міського населення Хмельниччини 1995 та 2022 років, можна помітити зменшення приблизно на 8%. У той же період чисельність сільського населення скоротилася орієнтовно на 30%. Ці показники розраховані за даними головного управління статистики у Хмельницькій області.

Від 1991 року ряд сіл Хмельниччини були виключені з обліку через відсутність населення. Ми дізналися назви цих населених пунктів. Для цього знадобилося писати запит до Хмельницької

⁵ Кардаш Дмитро. Хмельницькі села, яких уже немає. Де вони були та що про них відомо. URL : <https://vsim.ua/Retro/hmelnitski-sela-yakih-yzhe-nemae-de-voni-buli-ta-scho-pro-nih-vidomo-11707867.html>. (дата звернення 06.11.2022 р.). Назва з екрану

обласної ради, а також переглядати її рішення, які зберігаються у Державному архіві Хмельницької області.

Таким чином вдалося знайти назви шести сіл. Розповідаємо, де вони були розташовані та що про них відомо.

Скріншот карт з сайту vsim.ua

Сільце

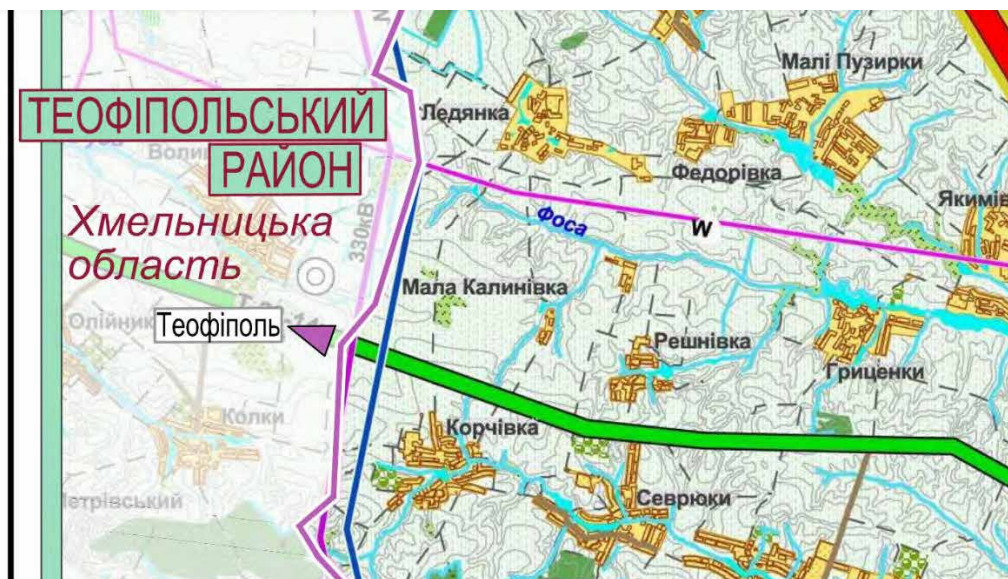
Було розташоване на території сучасної Крупецької ОТГ Шепетівського району. Відомо, що колись там працював цегельний завод. 1981 року неподалік села під час будівництва Хмельницької АЕС відкрили залізничну станцію «Сільце». Є згадки про те, що саме село було зруйноване під час будівництва АЕС. Населений пункт був виключений з обліку 3 вересня 1993 року.

1998 року у цій місцевості була зарезервована ділянка під ботанічну пам'ятку природи «Сільце». 2018 року залізнична станція була закрыта, а залізнична колія була переведена у статус під'їзної.

Зараз там, де було село, на картах можна помітити тільки територію з кількома ґрунтовими дорогами. Також неподалік села є невелике кладовище, де колись хоронили його мешканців. Воно досить добре видно на знімку з супутника.

Мала Калинівка

Було розташоване на території сучасної Антонінської ОТГ Хмельницького району. Село згадується в енциклопедії «Історія міст і сіл Української РСР». Зазначено, що Мала Калинівка була підпорядкована Корчівській сільській раді. Звернення щодо виключення з обліку було подане 1 листопада 1996 року. Зараз на місці села тільки поля та лісові насадження.

Фрагмент карти із позначенням села Мала Калинівка

Слобідка Сатанівська

Було розташоване на території сучасної Сатанівської ОТГ Хмельницького району. Згадується у «Географічному словнику Королівства Польського та інших слов'янських земель» 1888 року.

Тоді в селі було 32 двори та 86 мешканців. Належало воно Марії Потоцькій.

Село виключили з облікових даних 24 квітня 1997 року. У певному розумінні воно існує й донині, але вже у вигляді курорту. Там є котеджі та готелі, а ще відома історична пам'ятка — Троїцький монастир.

Монастир у Слобідці Сатанівській. Фото з сайту andy-travel.com.ua

Червоний Степок

Було розташоване на території Старосинявської ОТГ Хмельницького району. У квітні 1998 року було зареєстроване фермерське господарство «Червоний Степок», яке існує й донині. Саме село було виключене з обліку 19 серпня 1999 року. Зараз на його місці лісові насадження, поля та пустир.

Вишневе

Було розташоване на території Летичівської ОТГ Хмельницького району. Вказане на радянській топографічній карті із зазначенням кількості мешканців — 25. Виключене з обліку 30

березня 2004 року. Зараз на місці села лісові насадження, поля та пустирі.

Місце, де було село Вишневе. Архівне фото з сервісу «Panoramio»

Держинське

Було розташоване на території Волочиської ОТГ Хмельницького району. З його історії відомо, що тут та в інших селах діяла група ОУН-УПА. Зняте з обліку 28 січня 2009 року. Зараз тут лісові насадження та поля.

Хронологічний покажчик міст і сіл Хмельницької області

1. Кович В. В Москву, на виставку / В. В. Кович // Прапор Жовтня. – 1955. – 15 черв., № 71. – С. 3. (с. Руда, Гуменці, Збруч, Демшин).
2. Фірштейн Ц. Революційна боротьба жінок на Поділлі / Ц. Фірштейн, О. Ковален // Прапор Жовтня. – 1957. – 8 берез., № 29. – С. 2. (згадується с. Верхні-Панівці).
3. Голуб Л. Розцвітають міста Поділля / Л. Голуб // Радянське Поділля. – 1960. – 23 лип., № 145. – С. 3. (м. Шепетівка, м. Славута).
4. Дайчман С. Велике мірило / С. Дайчман, В. Ємець // Радянське Поділля. – 1960. – 27 берез., № 62. – С. 3 (с. Летава, с. Жабинці).
5. Єзаров К. Ось воно, нове село / К. Єзаров // Радянське Поділля. – 1960. – 14 серп., № 161. – С. 4. (с. Великий Чернятин, Старокостянтинівський район).
6. Левчук Д. Наше селище стає красивим / Д. Левчук // Радянське Поділля. – 1960. – 13 верес., № 182. – С. 3. (с. Ямпіль, Білогірський район).
7. Нове в колгоспі Радошівці // Радянське Поділля. – 1960. – 28 верес., № 193. – С. 2. (с. Радошівка, Ізяславський район).

8. Пилявський С. Брошура про Лісоводи / С. Пилявський // Радянське Поділля. – 1960. – 13 груд., № 244. – С. 4. (с. Лісоводи, Городоцький район).
9. Поздняков М. Наше місто / М. Поздняков // Радянське Поділля. – 1960. – 16 лют., № 33. – С. 3. (м. Хмельницький).
10. Черненко С. Літа молодії / С. Черненко // Радянське Поділля. – 1960. – 5 листоп., № 220. – С. 4. (м. Хмельницький).
11. Щур О. У пудлівчан та їх сусідів / О. Щур // Радянське Поділля. – 1960. – 12 жовт., № 203. – С. 4. (с. Пудлівці).
12. Голуб Л. Таким буде Старокостянтинів / Л. Голуб // Радянське Поділля. – 1961. – 26 верес., № 191. – С. 4 (м. Старокостянтинів).
13. Разючі контрасти / З. Коростильова, П. Краснолуцький, О. Шамрін [та ін.] // Радянське Поділля. – 1961. – 26 лип., № 147. – С. 3. (м. Шепетівка).
14. Власюк В. Село оновлюється / В. Власюк // Радянське Поділля. – 1962. – 14 січ., № 10. – С. 4. (с. Теліжинці, Ізяславський район).
15. Грошко М. Чому померкла слава Нестеровець / М. Грошко // Радянське Поділля. – 1962. – 9 груд., № 242. – С. 3.
16. Пастушенко І. Колгоспний музей у Нігині / І. Пастушенко // Радянське Поділля. – 1962. – 12 січ., № 8. – С. 3. (с. Нігин).

17. Бабляк П. П. Село Нігин : короткий історичний нарис / П. П. Бабляк // Прапор Жовтня. – 1963. – 1 листоп., № 174. – С. 4.
18. Бахматівці / Г. Павлик, А. Підлюдний, А. Зінченко [та ін.] // Радянське Поділля. – 1963. – 5 груд., №240. – С. 4 (с. Бахматівці Хмельницький район).
19. Винокур І. Розкопки в Бакоті / І. Винокур, Г. Хотюн, Ю. Бойко // Радянське Поділля. – 1963. – 27 жовт., № 214. – С. 3 (с. Бакота).
20. Гасюк І. Коськів / І. Гасюк // Радянське Поділля. – 1963. – 1 груд., № 238. – С. 3. (с. Коськів, Старокостянтинівський район).
21. Крачило М. Голосків : вивчаймо історію рідного краю / М. Крачило // Прапор Жовтня. – 1963. – 11 груд., № 195. – С. 4.
22. Кузнецов В. В Печеськах без змін / В. Кузнецов // Радянське Поділля. – 1963. – 11 жовт., № 202. – С. 2. (с. Печеськи, Хмельницький район).
23. Нігин / Є. Мручко, В. Кондаловський, Г. Навроцька [та ін.] // Радянське Поділля. – 1963. – 19 листоп., № 229. – С. 3.
24. Пугач К. Шепетівка – місто обласного підпорядкування / К. Пугач // Радянське Поділля. – 1963. – 20 жовт., № 209. – С. 4.

25. Рибицький І. Віки і роки / І. Рибицький // Радянське Поділля. – 1963. – 10 листоп., № 223. – С. 3. (с. Кузьмин, Красилівський район).
26. Варзацький А. Це ж вам Красилів!.. / А. Варзацький // Радянське Поділля. – 1964. – 19 черв., № 120. – С. 4.
27. Гарнага І. Орденоносна Летава : вивчаємо історію рідного краю / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1964. – 24 берез., № 48. – С. 4.
28. Джобулда П. Рідне місто моє... / П. Джобулда // Радянське Поділля. – 1964. – 9 жовт., № 200. – С. 4. (м. Летичів).
29. Долинський Б. Маків будується / Б. Долинський // Радянське Поділля. – 1964. – 30 груд., № 257. – С. 3.
30. Ковальчук С. Неначе писанка село / С. Ковальчук // Радянське Поділля. – 1964. – 9 берез., № 50. – С. 3. (с. Пліщин, Шепетівський район).
31. Мацишин С. Дивляться люди у завтра / С. Мацишин // Радянське Поділля. – 1964. – 17 жовт., № 206. – С. 2, 3 (с. Пирогівці, Летичівський район).
32. Стецько П. Село на нашому Поділлі / П. Стецько // Радянське Поділля. – 1964. – 24 листоп., № 232. – С. 4. (с. Онацьківці, Старокостянтинівського району).
33. Гаврищук А. Наша агрохімлабораторія / А. Гаврищук // Радянське Поділля. – 1965. – 17 берез., № 53. – С. 2. (с. Нігин, Кам'янець-Подільського району).

34. Гарнага І. Бакота колись і тепер / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1965. – 5 листоп., № 176. – С. 2.
35. Гуменюк С. Летичів : з історії рідного краю / С. Гуменюк // Радянське Поділля. – 1965. – 10 серп., № 157. – С. 3 ; 17 серп., № 162. – С. 3 ; 21 серп., № 165. – С. 4.
36. Кравчук В. Мінківські плюси / В. Кравчук // Радянське Поділля. – 1965. – 26 січ., № 17. – С. 2. (с. Мінківці, Шепетівський район).
37. Овсянников О. На руїнах древнього Ізяслава / О. Овсянников // Радянське Поділля. – 1965. – 4 квіт., № 67. – С. 4.
38. Брилінський Д. Село, в якому живу / Д. Брилінський // Радянське Поділля. – 1966. – 16 лип., № 139. – С. 3. (с. Велика Левада, Городоцький район).
39. Винокур І. Таємниця Ружичанської «Безодні» / І. Винокур // Радянське Поділля. – 1966. – 3 серп., № 152. – С. 4. (с. Ружичанка, Хмельницький район).
40. Волохівський В. Вогні над Смотричем... / В. Волохівський // Радянське Поділля. – 1966. – 21 листоп., № 223. – С. 3. (с. Цикова, Чемеровецького району).
41. Гарнага І. Не той тепер Довжок / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1966. – 16 листоп., № 180. – С. 4.
42. Гарнага І. Село Чорна / І. Гарнага // Радянське Поділля. – 1966. – 23 листоп., № 231. – С. 3. (с. Чорна, Чемеровецький район).

43. Демчук П. Літа Летава / П. Демчук // Радянське Поділля. – 1966. – 22 квіт., № 80. – С. 2. (с. Летава).
44. Михайлов В. У ногу з життям / В. Михайлов // Радянське Поділля. – 1966. – 26 лип., № 146. – С. 3. (с. Маків).
45. Стеценко П. Біографія міста пишеться... / П. Стеценко // Радянське Поділля. – 1966. – 21 січ., № 14. – С. 4. (м. Славута).
46. Гуменюк С. Замок Чернокозинецький / С. Гуменюк // Радянське Поділля. – 1967. – 28 листоп., № 235. – С. 3. (с. Чернокозинці, Кам'янець-Подільський район).
47. Керцман Л. Як виникло місто Хмельницький / Л. Керцман // Радянське Поділля. – 1967. – 28 жовт., № 214. – С. 4.
48. Паштепа С. Рахнівка на Дунаєвеччині / С. Паштепа // Радянське Поділля. – 1967. – 28 листоп., № 235. – С. 3.
49. Приходнюк О. Загублене князівство : вікно в історію / О. Приходнюк // Радянське Поділля. – 1967. – 11 лют., № 31. – С. 4. (с. Губин, Старокостянтинівського району).
50. Рабинович І. Подільське село. Яким йому бути? / І. Рабинович // Радянське Поділля. – 1967. – 12 квіт., № 73. – С. 4. (с. Мацевичі, Старокостянтинівського району).
51. Сутковецька фортеця // Радянське Поділля. – 1967. – 10 верес., № 150. – С. 4. (с. Сутківці, Ярмоленецький район).
52. Ведмедьора О. З любов'ю до села / О. Ведмедьора // Радянське Поділля. – 1968. – 25 серп., № 168. – С. 3. (с. Лісоводи, Городоцький район).

53. Гарасюк В. І ожила історія села / В. Гарасюк // Радянське Поділля. – 1968. – 22 листоп., № 231. – С. 4. (с. Великий Чернятин, Старокостянтинівський район).
54. Горб Є. У селі, де жив Трублаїні / Є. Горб // Радянське Поділля. – 1968. – 26 берез., № 59. – С. 4. (с. Черепівка, Хмельницький район).
55. Гуменюк С. Замок у Меджибожі / С. Гуменюк // Радянське Поділля. – 1968. – 26 січ., № 18. – С. 4.
56. Гуменюк С. Пановецький замок / С. Гуменюк // Радянське Поділля. – 1968. – 17 лют., № 33. – С. 4. (с. Панівці, Кам'янець-Подільський район).
57. Ємець С. Гарно в нашому селі / С. Ємець // Радянське Поділля. – 1968. – 13 січ., № 9. – С. 4. (с. Кугаївці, Чемеровецького району).
58. Паштепа С. Михайлівка дунаєвецька / С. Паштепа // Радянське Поділля. – 1968. – 6 квіт., № 67. – С. 4. (с. Михайлівка, Дунаєвецького району).
59. Розмарін З. Тисячолітнє місто / З. Розмарін // Радянське Поділля. – 1968. – 6 квіт., № 67. – С. 4. (м. Полонне).
60. Терещук К. Коськів на Шепетівщині / К. Терещук // Радянське Поділля. – 1968. – 18 серп., № 162. – С. 4. (с. Коськів).
61. Терещук К. Місто на Случі та Ікопоті / К. Терещук // Радянське Поділля. – 1968. – 17 лют., № 33. – С. 4. (м. Старокостянтинів).

62. Шумов С. З днем народження село! / С. Шумов // Радянське Поділля. – 1968. – 20 верес., № 186. – С. 4. (с. Божиківці).
63. Мамалига А. Музей у Приворотті / А. Мамалига, В. Спігер // Прапор Жовтня. – 1970. – 9 верес., № 142. – С. 4.
64. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Великозалісся, с. Вихватнівці, с. Вітківці) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 4 верес., № 140. – С. 4.
65. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Врублівці, с. Гаврилівці) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 11 верес., № 144. – С. 4.
66. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Голосків, с. Гораївка) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 18 верес., № 148. – С. 4.
67. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Гуменці, с. Гута-Чугорська) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 16 жовт., № 164. – С. 4.
68. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Дерев'яне, с. Дубинка) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 20 листоп., № 183. – С. 4.
69. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Жовтневе) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 4 груд., № 191. – С. 4.
70. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Завалля, с. Залісся) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 11 груд., № 195. – С. 4.
71. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Збруч, с. Зіньківці) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1971. – 25 груд., № 203. – С. 4.
72. Шкурко С. Гора Кармалюка / С. Шкурко // Прапор Жовтня. – 1971. – 23 лип., № 115. – С. 4.

73. Ягодзинський В. Дещо з історії Меджибожа / В. Ягодзинський // Радянське Поділля. – 1971. – 4 черв., № 111. – С. 4.
74. Вікторенко С. Проблеми Приворотського комунгоспу / С. Вікторенко // Прапор Жовтня. – 1972. – 10 берез., № 40 – С. 4.
75. Гарнага І. Бакота / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 28 жовт., № 170. – С. 4.
76. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Зубрівка) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 8 січ., № 5 – С. 4.
77. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Ісаківці) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 15 січ., № 9. – С. 4.
78. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Кадиївці) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972 – 29 січ., № 17 – С. 4.
79. Гарнага І. Звідки пішла назва (с. Калачківці) / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 5 лют., № 25. – С. 4.
80. Гарнага І. Княжпіль / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 9 верес., № 142. – С. 4.
81. Гарнага І. Колибаївка / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 30 верес., № 154. – С. 4.
82. Гарнага І. Крушанівка / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 5 груд., № 190. – С. 4.
83. Гарнага І. Кудринці / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 9 груд., № 192. – С. 4.

84. Гарнага І. Кульчіївці / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 16 груд., № 196. – С. 4.
85. Гарнага І. Ластівці / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1972. – 23 груд., № 200. – С. 4.
86. Дзіневський В. Забутий хутір (хутір Дубинка і с. Залісся-2) / В. Дзіневський // Прапор Жовтня. – 1972. – 25 квіт., № 66 – С. 2.
87. Катеринчук М. Гарнішають села (с. Ходорівці) / М. Катеринчук // Прапор Жовтня. – 1972. – 11 квіт., № 58. – С. 3. – (Рубрика «Твоє село, твоя садиба»).
88. Лісовий М. Славтись, дружби знамена! (с. Привороття, с. Калачківці) / М. Лісовий, В. Спігер // Прапор Жовтня. – 1972. – 11 лют., № 24. – С. 4.
89. Митришин П. «Заворожений куток» (с. Колибаївка) / П. Митришин // Прапор Жовтня. – 1972. – 12 квіт., № 59. – С. 2.
90. Чопик М. За зразкову культуру / М. Чопик // Прапор Жовтня. – 1972. – 2 лют., № 19 – С. 3. (Рубрика «Твоє село, твоя садиба», с. Підпилип'я).
91. Гарнага І. Малинівці : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 3 берез., № 36. – С. 4.
92. Гарнага І. Мілівці : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 21 квіт., № 63. – С. 4.

93. Гарнага І. Нагоряни : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 11 серп., № 124. – С. 4.
94. Гарнага І. Оленівка : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 7 лип., № 104. – С. 4.
95. Гарнага І. Ольховець : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 28 лип., № 116. – С. 4.
96. Гарнага І. Оринин : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 4 серпня, № 120. – С. 4.
97. Гарнага І. Острівчани : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 1 верес., № 136. – С. 4.
98. Гарнага І. Панівці : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 8 верес., № 140. – С. 4.
99. Гарнага І. Подільське : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 20 жовт., № 164. – С. 4.
100. Гарнага І. Подоляни : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 24 листоп., № 183. – С. 4.
101. Гарнага І. Привороття : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1973. – 15 груд., № 195. – С. 4.
102. Козлова Н. Замок у Чернокозинцях / Н. Козлова // Прапор Жовтня. – 1973. – 10 квіт., № 56. – С. 4.
103. Гарнага І. Привітне : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 19 січ., № 11. – С. 4.

104. Гарнага І. Пудлівці : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 26 січ., № 15. – С. 4.
105. Гарнага І. Рихта : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 23 лют., № 31. – С. 4.
106. Гарнага І. Ріпинці : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 8 черв., № 88. – С. 4.
107. Гарнага І. Сахкамінь : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 27 лип., № 116. – С. 4.
108. Гарнага І. Слобідка-Кульчієвецька : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 24 серп., № 132. – С. 4.
109. Гарнага І. Слобідка-Рихтівська : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 3 серп., № 120. – С. 4.
110. Гарнага І. Сокіл : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 21 верес., № 148. – С. 4.
111. Гарнага І. Стара Ущиця : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 14 груд., № 193. – С. 4.
112. Гарнага І. Студениця : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 30 листоп., № 186. – С. 4.
113. Гарнага І. Субіч : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 23 листоп., № 182. – С. 4.
114. Гарнага І. Супрунківці : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1974. – 21 груд., № 197. – С. 4.

115. Погорельська І. Біля берегів Дністра / І. Погорельська // Прапор Жовтня. – 1974. – 26 січ., № 15. – С. 3. (с. Студениця).
116. Гарнага І. Тарасівка : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1975. – 18 січ., № 11. – С. 4.
117. Гарнага І. Теклівка : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1975. – 25 січ., № 15. – С. 4.
118. Гарнага І. Теремці : звідки пішла назва / І. Гарнага // Прапор Жовтня. – 1975. – 1 лют., № 19. – С. 4.
119. Герасимчук А. І назвали село Жовтневим / А. Герасимчук // Прапор Жовтня. – 1976. – 7 листоп., № 177. – С. 3.
120. Гондій Д. Минуле і сучасне Смотрича / Д. Гондій // Радянське Поділля. – 1978. – 1 груд., № 234. – С. 4.
121. Гонтарук М. Невгасиме полум'я / М. Гонтарук // Радянське Поділля. – 1979. – 6 листоп., № 213. (Жванець. Минуле і сучасне).
122. Гурська Г. Молодість літописного міста : древній Ізяслав готується відзначити своє тисячоліття / Г. Гурська // Радянське Поділля. – 1979. – 13 січ., № 9. – С. 4.
123. Дереч Д. Повість про славне минуле : про радянську республіку в Летичеві 1918 р. / Дмитро Дереч // Радянське Поділля. – 1979. – 6 лют., № 26. – С. 3.
124. Назаренко Є. Видано у Панівцях / Є. Назаренко // Радянське Поділля. – 1979. – 22 трав., № 99. (Діяльність друкарні при гімназії у Панівцях з 1601 року).

125. Сургунд А. Назвали місто Хмельницьким / А. Сургунд // Радянське Поділля. – 1979. – 12 січ., № 9. – С. 3.
126. Шостацький М. Фортеця над Збручем / М. Шостацький // Радянське Поділля. – 1979. – 8 серп., № 151. – С. 4. (Скала-Подільська).
127. Дашевська В. Яблунівка, село квітуче / В. Дашевська // Радянське Поділля. – 1980. – 26 серп., № 164. – С. 2. (с. Яблунівка, Славутський район).
128. Макаренко П. Новини Шепетівки / П. Макаренко // Радянське Поділля. – 1980. – 22 листоп., № 224. – С. 4.
129. Мельник Р. Про край рідний / Р. Мельник // Радянське Поділля. – 1980. – 2 верес., № 169. – С. 4. (с. Смотрич, Дунаєвецький район).
130. Пасека П. Кузьминці – село пісенне / П. Пасека // Радянське Поділля. – 1980. – 19 берез., № 54. – С. 4. (с. Кузьминці, Теофіпольський район).
131. Шепета П. Над Маковом – пісня юних / П. Шепета // Радянське Поділля. – 1980. – 29 лют., № 41. – С. 4. (с. Маків, Дунаєвецький район).
132. Пісня чарівної дудки // Радянське Поділля. – 1981. – 14 лип., № 135. – С. 4. (с. Смотрич, Дунаєвецький район).
133. Ярема М. На розі історії / М. Ярема // Прапор Жовтня. – 1981. – 22 серп., № 133. – С. 4. (Історія с. Кудринці).

134. Баженова С. Слідами легенди / С. Баженова // Радянське Поділля. – 1982. – 8 груд., № 235. – С. 4. (Розкопки в урочищі Димів, Новоушицького району).
135. Світлі горизонти Привороття // Прапор Жовтня. – 1982. – 17 груд., № 199. – С. 2-3.
136. Іщенко М. Для внуків і правнуків / М. Іщенко // Радянське Поділля. – 1983. – 23 жовт., № 203. – С. 4. (с. Балин).
137. Ожарко В. Нарис про Летава / В. Ожарко // Радянське Поділля. – 1983. – 16 листоп., № 220. – С. 4.
138. Радзієвський В. У центрі бурхливих подій / В. Радзієвський // Радянське Поділля. – 1983. – 19 жовт., № 200. – С. 4. (с. Жванець).
139. Терещук К. Про древній Ізяслав : археологічні розкопки засвідчили / К. Терещук // Радянське Поділля. – 1983. – 5 січ., № 3. – С. 4.
140. Володько І. Місто Хмельницький : звідки пішла назва / І. Володько // Радянське Поділля. – 1984. – 11 трав., № 95. – С. 4.
141. Гарнага І. Походження назви Ізяслава / І. Гарнага // Радянське Поділля. – 1984. – 17 черв., № 120. – С. 4.
142. Гарнага І. Шепетівка / І. Гарнага // Радянське Поділля. – 1984. – 13 жовт., № 199. – С. 4.

143. Гуменюк С. Місто розширювало межі. До 500-річчя Хмельницького / С. Гуменюк // Радянське Поділля. – 1984. – 14 берез., № 54. – С. 4.
144. Гуменюк С. На рубежі ХХ віку. До 500-річчя Хмельницького // Радянське Поділля. – 1984. – 27 черв., № 127. – С. 4.
145. Ковальчук М. Полонне у дипломатії Росії / М. Ковальчук // Радянське Поділля. – 1984. – 14 берез., № 54. – С. 4.
146. Мельник Р. Літопис селища / Р. Мельник // Радянське Поділля. – 1984. – 14 берез., № 54. – С. 4. (с. Смотрич).
147. Власова В. Кобзар із Боришковець / В. Власова // Радянське Поділля. – 1985. – 4 серп., № 150. – С. 4. (с. Боришківці).
148. Володько І. Чемерівці : Звідки пішла назва / І. Володько // Радянське Поділля. – 1985. – 11 жовт., № 197. – С. 4.
149. Максимов Л. Сатанову – 600 років / Л. Максимов // Радянське Поділля. – 1985. – 24 серп., № 164. – С. 4.
150. Симчак В. Це було в Карижині / В. Симчак // Радянське Поділля. – 1985. – 14 лип., № 136. – С. 4. (с. Карижин на Віньковеччині).
151. Ушманов Л. Орининська історія / Л. Ушманов // Радянське Поділля. – 1985. – 6 лют., № 26. – С. 3. (с. Оринин).
152. Федоров І. Знали : місто буде! / І. Федоров // Радянське Поділля. – 1985. – 24 лют., № 39. – С. 3. (м. Нетішин).

153. Філіпчук П. Коськів – село спортивне / П. Філіпчук // Радянське Поділля. – 1985. – 3 серп., № 149. – С. 4. (с. Коськів, Шепетівський район).
154. Філіпчук П. Музей села / П. Філіпчук // Радянське Поділля. – 1985. – 24 серп., № 264. – С. 4. (с. Коськів).
155. Володько І. Жванчик / І. Володько // Радянське Поділля. – 1986. – 16 жовт., № 198. – С. 4.
156. Гарнага І. Смотрич / І. Гарнага // Радянське Поділля. – 1986. – 22 листоп., № 222. – С. 4.
157. Стороженко М. Свято рідного міста / М. Стороженко // Радянське Поділля. – 1986. – 10 жовт., № 192. – С. 3. (м. Хмельницький).
158. Говко В. Обнови Старої Ушиці / В. Говко // Радянське Поділля. – 1987. – 10 жовт., № 195. – С. 2.
159. Бабляк В. Бабшин : сьогодні і завтра / В. Бабляк // Прапор Жовтня. – 1988. – 21 жовт., № 170. – С. 3.
160. Прокоф'єв І. Кроки жванчан у соціальному розвитку села / І. Прокоф'єв // Прапор Жовтня. – 1988. – 9 груд., № 197. – С. 2. – (с. Жванець).
161. Чижевський В. Хмельницькому – 500 років / В. Чижевський, М. Шокало // Радянське Поділля. – 1988. – 29 трав., № 104. – С. 2.

162. Шелепало О. Зберегти пам'ятки історії / О. Шелепало, А. Лисий // Радянське Поділля. – 1988. – 27 берез., № 60. – С. 3. (Сатанівський замок).
163. Кржечківський Ф. Знати і берегти / Ф. Кржечківський // Радянське Поділля. – 1989. – 14 трав., № 93. – С. 3. (Деражнянський район : с. Шумляни, с. Вовковиці).
164. Сис Т. Забута фортеця / Т. Сис // Прапор Жовтня. – 1989. – 25 січ., № 15. – С. 4. (Жванецька фортеця).
165. Степанков В. Гомоніло Поділля : сторінки історії / В. Степанков // Прапор Жовтня. – 1989. – 16 черв., № 95. – С. 3. (XV ст.) ; 21 лип., № 115. – С. 4. (XVI-XVII ст.).
166. Гавриляк І. Наше місто сьогодні і завтра / І. Гавриляк // Радянське Поділля. – 1990. – 13 січ., № 9. – С. 3. (м. Хмельницький).
167. Слободянюк Т. Топоніміка абсурду? До 500-річчя міста Хмельницького / Т. Слободянюк // Радянське Поділля. – 1990. – 5 серп., № 150. – С. 6.
168. Грошко М. Городок : сьогодні і завтра / М. Грошко // Радянське Поділля. – 1991. – 15 трав., № 92. – С. 3.
169. Євтушок М. Де злилися Ікопоть і Случ / М. Євтушок, В. Мех // Радянське Поділля. – 1991. – 16 берез., № 52. – С. 4. (м. Старокостянтинів).

170. Єфімчук В. З історії міста. До 500-річчя Хмельницького / В. Єфімчук // Радянське Поділля. – 1991. – 20 квіт., № 77. – С. 3.
171. Кукурудзяк М. Острівчани, село моє... : погляд крізь роки / Микола Кукурудзяк // Прапор Жовтня. – 1991. – 1 трав., № 53. – С. 4.
172. Назаренко Є. Заглянімо в історію. До 500-річчя Хмельницького / Є. Назаренко // Радянське Поділля. – 1991. – 13 серп., № 154. – С. 4.
173. Назаренко Є. Описи Проскурова. До 500-річчя Хмельницького / Є. Назаренко // Радянське Поділля. – 1991. – 5 верес., № 171. – С. 3.
174. Сис Т. Меджибізький Спіноза / Т. Сис // Радянське Поділля. – 1991. – 14 листоп., № 218. – С. 4.
175. Слободянюк Т. Іменем Свободи назавжди : вулицям обласного центру повертаються історичні назви. До 500-річчя Хмельницького // Радянське Поділля. – 1991. – 27 верес., № 186. – С. 3.
176. Якобчук О. Давно і недавно. До 500-річчя міста Хмельницького / О. Якобчук // Радянське Поділля. – 1991. – 12 жовт.
177. Безручко І. Сльоза моя – Патринці / І. Безручко // Подільські вісті. – 1992. – 1 груд., № 166. – С. 3.

178. Захарчук Н. До Чабанівки – з любов'ю / Наталя Захарчук // Подільські вісті. – 1992. – 6 серп., № 177. – С. 4.
179. Литвинський М. Яку спадщину ми шануємо? / М. Литвинський // Подільські вісті. – 1992. – 24 черв., № 98. – С. 4. (Садиба в Самчиках).
180. Слободянюк Т. Піди туди – не знаю куди ... / Т. Слободянюк // Подільські вісті. – 1992. – 22 груд., № 175. – С. 3. (с. Русанівці).
181. Бочуля О. Наркевичі – Сергіївка – Всесвіт... / О. Бочуля // Подільські вісті. – 1993. – 27 січ.
182. Захарчук Н. У пошуках втраченого / Наталя Захарчук // Подільські вісті. – 1993. – 13 лип., № 77. – С. 4. (Музей у Меджибожі).
183. Ковнер О. Панівецький замок / Олена Ковнер // Край Кам'янецький. – 1993. – 24 квіт., № 41. – С. 2. (с. Панівці).
184. Коханий А. Нерозкрита квітка Поділля / Анатолій Коханий // Подільські вісті. – 1993. – 4 трав., № 51. – С. 2. (с. Смотрич).
185. Лізавенко Т. Як ти вижила? / Т. Лізавенко // Подільські вісті. – 1993. – 6 січ. (Церква в с. Ганнополь).
186. Махнюк П. Реквієм вчорашній пісні / Петро Махнюк // Подільські вісті. – 1993. – 27 трав., № 61. – С. 3. (с. Коритна).
187. Мельник Д. Набігло Глібову – шістсот / Д. Мельник, П. Шелепало // Подільські вісті. – 1993. – 20 лип., № 80. – С. 3. (с. Глібів).

188. Назаренко Є. Волочиськ. 530 років від дня першої згадки / Євген Назаренко // Подільські вісті. – 1993. – 20 лип., № 80. – С. 3.
189. Назаренко Є. Звідки назва? 500-річчя Хмельницького / Євген Назаренко // Подільські вісті. – 1993. – 8 черв., № 65. – С. 4.
190. Назаренко Є. Про герб Проскурова. До 500-річчя міста Хмельницького / Є. Назаренко // Подільські вісті. – 1993. – 22 квіт.
191. Назаренко Є. Проскурів очима нотаріуса Колоколова / Євген Назаренко // Подільські вісті. – 1993. – 19 серп., № 92. – С. 4.
192. Назаренко Є. Фортеця над Бугом. 500-річчя Хмельницького / Євген Назаренко // Подільські вісті. – 1993. – 18 трав., № 57. – С. 4.
193. Петров М. Хмельницькому не 500, а 529 / М. Петров // Подільські вісті. – 1993. – 14 верес., № 102. – С. 3.
194. Савчук П. Книші – Книшківці – Книжківці / Петро Савчук // Подільські вісті. – 1993. – 9 лют., № 16. – С. 3.
195. Слободянюк Т. Калинівка, із правом на надію / Тетяна Слободянюк // Подільські вісті. – 1993. – 6 січ.
196. Слободянюк Т. Останній сніг після першої грози / Тетяна Слободянюк // Подільські вісті. – 1993. – 13 квіт., № 43. – С. 3. (с. Вільшаниця).

197. Соха В. Замчисько на Городоччині. Легенди Поділля / Володимир Соха // Подільські вісті. – 1993. – 12 серп., № 89. – С. 4. (с. Остапківці, с. Кузьмин. Рештки старовинного поселення – Замчисько).
198. Стопенчук С. Собор : відродження православ'я. До 500-річчя Хмельницького / Сергій Стопенчук // Подільські вісті. – 1993. – 25 берез., № 35. – С. 3.
199. Стопенчук С. Говорить сива давнина, або про пам'ятки пізнього середньовіччя на Віньковеччині / С. Стопенчук // Подільські вісті. – 1993. – 2 листоп.
200. Теклюк В. Вулиця мого дитинства / Василь Теклюк // Подільські вісті. – 1993. – 1 квіт., № 38. – С. 2. (с. Жищинці).
201. Тимофєєва Л. За планом і без нього. 500-річчя Хмельницького / Людмила Тимофєєва // Подільські вісті. – 1993. – 27 лип., № 83. – С. 4.
202. Філінюк А. Ізяслав – перлина Волині / А. Філінюк, О. Журко // Подільські вісті. – 1993. – 9 груд., № 139. – С. 3.
203. Хмельницькому – 500 // Подільські вісті. – 1993. – 26 серп., № 94. – С. 1-4.
204. Чернишов О. Проскурівська залога. До 500-річчя Хмельницького / Олексій Чернишов // Подільські вісті. – 1993. – 6 трав., № 52. – С. 3.

205. Шмігаль І. Якщо полюбив Медобори... / І. Шмігаль // Подільські вісті. – 1993. – 5 серп., № 86. – С. 4. (Сатанів, с. Кренцелів, Сатанівська Слобідка).
206. Шокало М. «Виорюються цеглини історії нашої ...» / Микола Шокало // Подільські вісті. – 1993. – 11 трав., № 54. – С. 3. (с. Деражня, с. Славне, с. Адамівка, с. Явтухи, с. Слобідка-Шалахівська).
207. Шуцький П. Булаєнко і Мала Клітна / Петро Шуцький // Подільські вісті. – 1993. – 29 квіт., № 49. – С. 4.
208. Щур О. Голосків : фрагменти з історичного нарису / Олександр Щур // Край Кам'янецький. – 1993. – 23 лют., № 22. – С. 3.
209. Ядуха Й. Ця квітуча перлина краю. Вінківцям – 500 / Й. Ядуха // Подільські вісті. – 1993. – 30 верес., № 109. – С. 4.
210. Капустинський А. «Золота» акція» : з історії с. Липівка, Городоцького району / Арсен Капустинський // Подільські вісті. – 1994. – 5 лип., № 77. – С. 3.
211. Кірик Т. Моя хата на дні моря / Тетяна Кірик // Подільські вісті. – 1994. – 11 серп., № 92. – С. 3. (с. Калюс, Новоушицький район).
212. Павлюк В. Шелест – шепіт – Шепетівка / В. Павлюк // Подільські вісті. – 1994. – 20 верес., № 112. – С. 2.
213. Ястремський М. Як Меджибіж містом не став. Наша історія / М. Ястремський // Подільські вісті. – 1994. – 14 квіт.

214. Безручко І. Копачів камінь / Іван Безручко // Подільські вісті. – 1995. – 8 серп., № 89. – С. 4. (с. Патринці).
215. Гонтарук М. Село мого дитинства / Микола Гонтарук // Подільські вісті. – 1995. – 28 листоп., № 134. – С. 2. (с. Мокрець).
216. Макаренко П. Фортеця над Хоморою / Петро Макаренко // Подільські вісті. – 1995. – 7 лют., № 16. – С. 2. (м. Полонне).
217. Макаренко П. Історією місто знамените. Полонному незабаром – 1000 літ / Петро Макаренко // Подільські вісті. – 1995. – 22 черв., № 69. – С. 2.
218. Нігин : сучасне і минуле // Кам'янець-Подільський вісник. – 1995. – 23 серп., № 63-64. – С. 4-5.
219. Пажимський О. Многая літа Вам, село моє Самчики / Олександр Пажимський // Подільські вісті. – 1995. – 15 черв., № 66. – С. 3.
220. Присяжнюк В. Корниця змінює назву / Володимир Присяжнюк // Подільські вісті. – 1995. – 20 квіт., № 46. – С. 3.
221. Слободянюк Т. Печальна казка «щасливих» днів / Тетяна Слободянюк // Подільські вісті. – 1995. – 23 лют., № 23. – С. 4. (м. Меджибіж).
222. Бенціанов С. Єврейські сторінки древнього міста. До 1000-ліття Полонного / С. Бенціанов // Подільські вісті. – 1996. – 15 серп.

223. Гаврищук А. Трагедія під Старою Ушицею : сторінки історії / Анатолій Гаврищук // Край Кам'янецький. – 1996. – 17 верес., № 69. – С. 3. (с. Студениця).
224. Довжоцькому спиртзаводу – 100 років : з документального нарису Мар'яна Красуцького «Дорогу долає той, хто йде» // Подолянин. – 1996. – 27 груд., № 52. – С. 5. (с. Довжок).
225. Ільїнський В. Бригадний Збриж і Магдебурзьке право / В. Ільїнський // Подільські вісті. – 1996. – 13 черв.
226. Кірик Т. Чекай мене коло гасу / Т. Кірик // Подільські вісті. – 1996. – 11 черв. (с. Вінківці).
227. Кобильчак Г. Печать віків. Полонному – 1000 років / Г. Кобильчак // Подільські вісті. – 1996. – 18 черв.
228. Кулаківський І. Ще раз про Дунаївці. Версія краєзнавця / І. Кулаківський // Подільські вісті. – 1996. – 11 квіт.
229. Макаренко П. Ой те Липино чарівне, загадкове / П. Макаренко // Подільські вісті. – 1996. – 20 серп.
230. Медведчук Г. Тут закодована пам'ять старого міста / Г. Медведчук // Подільські вісті. – 1996. – 30 лип. (м. Меджибіж).
231. Михайлюк В. Меджибожу – 850 / В. Михайлюк // Подільські вісті. – 1996. – 22 серп.
232. Сваричевський А. Полонне в листах і архівах Лесі Українки / А. Сваричевський. – Подільські вісті. – 1996. – 22 лют.

233. Склярів І. Полонному – 1000 літ / І. Склярів // Подільські вісті. – 1996. – 18 жовт.
234. Слободянюк Т. Зіньки, де початком стає кінець / Т. Слободянюк // Подільські вісті. – 1996. – 26 лип.
235. Стойко Ю. Скарженці як дзеркало буття / Ю. Стойко // Подільські вісті. – 1996. – 4 січ.
236. Ткачук І. Сюжети з рідного села / І. Ткачук // Подільські вісті. – 1996. – 21 берез. ; 19 берез.(с. Михнів).
237. Винокур І. І заговорив літописний Губин (Археологічні розкопки) // І. Винокур, В. Якубовський // Подільські вісті. – 1997. – 25 верес.
238. Зниклий скарб // Подільські вісті. – 1997. – 22 трав. (Теліжинські розкопки).
239. Кам'янець-Подільський район у 1923-1928 рр. // Подолянин. – 1997. – 21 листоп., № 47. – С. 3.
240. Кам'янець-Подільський район у 1928-1931 рр. // Подолянин. – 1997. – 5 груд., № 49. – С. 6.
241. Назаренко Є. Чи діяла друкарня в Старокостянтинові в XVI столітті? Версія / Є. Назаренко // Подільські вісті. – 1997. – 4 груд.
242. Нікуляк П. Село, що зацікавило / Павло Нікуляк // Кам'янець-Подільський вісник. – 1997. – 21 черв., № 25. – С. 7. (с. Слобідка-Рихтівська).

243. Яким мають бути герб і прапор нашого району? // Край Кам'янецький. – 1997. – 28 жовт., № 78. – С. 3.
244. Гарнага І. Подільське село. Історичний нарис / І. Гарнага // Подільські вісті. – 1998. – 14 лип.
245. Журко О. Губин – літописний град Болохівської держави / О. Журко // Подільські вісті. – 1998. – 10 верес.
246. Козачинський І. Підземна пам'ять Губина / І. Козачинський // Подільські вісті. – 1998. – 4 серп.
247. Кулаківський І. Чи загадкова назва Сатанів? / І. Кулаківський // Подільські вісті. – 1998. – 5 трав.
248. Хроніка адміністративно-територіальних реформ (1923-1997 рр.) : до 75-річчя утворення Кам'янець-Подільського району // Край Кам'янецький. – 1998. – 27 січ., № 7. – С. 3.
249. Ковальчук С. Таємниці Кармалюкової гори / Степан Ковальчук // Кам'янець-Подільський вісник. – 1999. – 23 лип., № 30. – С. 5. (Кармалюкова гора розкинулась поміж селами Вербка – Привороття – Маків – Гуменці).
250. Макаренко П. Чи справді назва Нетішин означає село-біда? / Петро Макаренко // Подільські вісті. – 1999. – 15 квіт., № 43. – С. 3.
251. Севастьянов С. Місто вчора, сьогодні, завтра. Хмельницькому – Проскурову минуло 505 літ / С. Севастьянов // Подільські вісті. – 1999. – 13 трав., № 55. – С. 3.

252. Гарнага І. Роки становлення Кам'янецьчини : до 80-річчя утворення Кам'янець-Подільського району / І. Гарнага // Край Кам'янецький. – 2002. – 25 лют., № 15. – С. 3.
253. Кам'янецьчина : історія, сучасність : до 85-річчя утворення Кам'янець-Подільського району // Край Кам'янецький. – 2003. – 18 черв., № 42. – С. 3.
254. Ківільша Г. Замок у Жванці / Ганна Ківільша // Подолянин. – 2003. – 14 берез., № 11. – С. 6.
255. Павловський О. Курган Пам'яті і Слави / О. Павловський // Край Кам'янецький. – 2003. – 16 груд., № 87. – С. 3. (с. Жванець).
256. Гаврищук А. Про літописний Губин / А. Гаврищук // Кам'янець-Подільський вісник. – 2004. – 16 лип., № 29. – С. 6.
257. Заржицький В. Древній Зіньків вчора й сьогодні. А завтра? / Віктор Заржицький // Подільські вісті. – 2004. – 3 верес., № 121. – С. 2.
258. Захар'єв В. Чудасії рідного краю / Володимир Захар'єв // Фортеця. – 2004. – 29 квіт., № 17. – С. 15. (с. Шатава).
259. Іваницький П. Ямпіль / П. Іваницький // Подільські вісті. – 2004. – 3 груд., № 167. – С. 4.
260. Коршун Н. Довгалівка / Н. Коршун // Подільські вісті. – 2004. – 26 листоп. (Легенди рідного краю).

261. Приходько В. Під сонцем Поділля : «Привороття» (1895-1899) / Віктор Приходько // Подолянин. – 2004. – 20 лют., № 8. – С. 6.
262. Прокопчук Л. Драганка : легенди рідного краю / Л. Прокопчук // Подільські вісті. – 2004. – 19 листоп., № 160. – С. 4 (с. Курганівка, Шепетівського району; Драганка – це назва кургану).
263. Скрипник Г. Вижили, бо не плекали ілюзій, а покладалися тільки на себе / Галина Скрипник // Подільські вісті. – 2004. – 9 листоп., № 154. – С. 2. (с. Сокіл).
264. Скрипник Г. Маків : капітал примножують ферми / Галина Скрипник // Подільські вісті. – 2004. – 3 лют., № 15. – С. 1.
265. Скрипник Г. Тут дорожать своїм добрим іменем / Галина Скрипник // Подільські вісті. – 2004. – 9 груд., № 169-170. – С. 2. (с. Летава).
266. Скрипник Г. Щастить Летаві на керівництво / Галина Скрипник // Подільські вісті. – 2004. – 19 листоп., № 160. – С. 2.
267. Храпач Г. Ще раз про Гелетинці / Григорій Храпач // Подільські вісті. – 2004. – 27 серп., № 118. – С. 4.
268. Янчук Г. Лелеча балка / Г. Янчук // Подільські вісті. – 2004. – 3 груд., № 167. – С. 4. (с. Крушанівка).

269. Ненцінський А. Засяй, перлино, над горинню! / А. Ненцінський // Подільські вісті. – 2005. – 15 лип., № 92. – С. 2. (Пам'ятки архітектури м. Ізяслава).
270. Слободянюк Т. Дух свободи на висоті сорока метрів над Меджибожем, або найдавніша вежа Старої фортеці чекає на нових лицарів / Тетяна Слободянюк // Подільські вісті. – 2005. – 17 лют., № 21. – С. 3.
271. Трач З. Підпилип'я – село моє ... / Зоя Трач, Іван Спасюк // Край Кам'янецький. – 2006. – 8 черв., № 26. – С. 3.
272. Дорошенко Т. Збриж – давня частинка Європи / Т. Дорошенко // Фортеця. – 2007. – 26 квіт., № 17. – С. 16.
273. Журба Н. Свято душі людської / Н. Журба // Подільські вісті. – 2007. – 19 лип., № 97-98. – С. 4. (с. Двірець).
274. Назаренко Є. Плоскирівці – Проскурівка / Євген Назаренко // Подільські вісті. – 2007. – 30 жовт., № 154. – С. 3. (с. Проскурівка, Ярмоленецький район).
275. Антонюк Н. Подорож у минуле із суницями в долоні / Н. Антонюк // Подільські вісті. – 2008. – 12 верес., № 120. – С. 4. (с. Привороття).
276. Антонюк Н. Родом з давньої епохи / Н. Антонюк // Подільські вісті. – 2008. – 18 лип., № 93. – С. 2. (с.мт Самчики).
277. Долинський Б. Шкільний трьохсотлітній ювілей відсвяткували в Маліївцях / Борис Долинський // Подільські вісті. – 2008. – 25 груд., № 171-172. – С. 2.

278. Пиріг В. «Атлантида» – чудо Подільського краю / Валентин Пиріг // Подільські вісті. – 2008. – 16 груд., № 167. – С. 4. (Печери с. Завалля).
279. Нечипоренко Л. Назва «Проскурів» походить із санскриту / Л. Нечипоренко // Подільські вісті. – 2008. – 5 верес., № 117. – С. 4.
280. Слободянюк Т. Меджибізький замок : вперед, у минуле! / Тетяна Слободянюк // Подільські вісті. – 2008. – 16 трав., № 64. – С. 4.
281. Столяренко В. Китайгородська драма / Василь Столяренко // Край Кам'янецький. – 2008. – 15 серп., № 33. – С. 9. (с. Китайгород).
282. Столяренко В. Куполи, мов обереги, над селом / Василь Столяренко // Край Кам'янецький. – 2008. – 27 черв., № 26. – С. 9. (с. Привороття).
283. Юркова Г. Духовна фортеця / Галина Юркова // Край Кам'янецький. – 2008. – 20 черв., № 25. – С. 9. (с. Бакота).
284. Юркова Г. Жванецька битва / Галина Юркова // Край Кам'янецький. – 2008. – 18 лип., № 29. – С. 9. (с. Жванець 1653 р.).
285. Гаврищук А. Бакото, колиска моя ... / Анатолій Гаврищук // Край Кам'янецький. – 2009. – 18 верес., № 38. – С. 8.

286. Слободянюк Т. Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України / Тетяна Слободянюк // Подільські вісті. – 2009. – 3 лип., № 87. – С. 3.
287. Сокальський С. Церква живе / Сергій Сокальський, Наталія Яцемірська // Подолянин. – 2009. – 17 квіт., № 16. – С. 4. (с. Гринчук).
288. Юркова Г. Родова мітка гончарів / Галина Юркова // Край Кам'янецький. – 2009. – 3 лип., № 27. – С. 9. (с. Жванець).
289. Яцемірська Н. Ці приміські Кадіївці / Наталія Яцемірська, Сергій Сокальський // Подолянин. – 2009. – 24 квіт., № 17. – С. 6.
290. Сокальський С. Кам'янецька Рубльовка / Сергій Сокальський, Наталія Яцемірська // Подолянин. – 2010. – 30 квіт., № 18. – С. 6. (с. Смотрич).
291. Юркова Г. Турецька башта нагадала / Галина Юркова // Край Кам'янецький. – 2010. – 24 груд., № 53. – С. 5. (с. Боришківці).
292. Лісова С. Маєток-казка, маєток-легенда, маєток-загадка / С. Лісова // Подільські вісті. – 2011. – 21 квіт., № 60-61. – С. 3. (с.мт Самчики).
293. Сокальський С. Руда – не залізна, але тверда / Сергій Сокальський, Наталія Яцемірська // Подолянин. – 2011. – 24 черв., № 25. – С. 5. (с. Руда).

294. Сокальський С. Хоч і без острова, проте Острівчани / Сергій Сокальський, Наталія Яцемірська // Подолянин. – 2011. – 13 трав., № 19. – С. 5. (с. Острівчани).
295. Славіна Т. Думанову – 600! / Тетяна Славіна // Край Кам'янецький. – 2012. – 6 лип., № 29. – С. 4.
296. Будзей О. Бакота вчить. Бакота застерігає / Олег Будзей // Подолянин. – 2012. – 20 квіт., № 16. – С. 9.
297. Будзей О. В боях за Оринин / Олег Будзей // Подолянин. – 2012. – 30 берез., № 13. – С. 8.
298. Вапнична В. Село Вербка / Валентина Вапнична // Край Кам'янецький. – 2012. – 1 черв., № 24. – С. 6.
299. Гайшук В. Де грози падають, там райдуги встають : село Оринин / Валерій Гайшук, Валентина Хорольська // Край Кам'янецький. – 2012. – 8 черв., № 25. – С. 7.
300. Григор'єва А. Село Шустівці / Алла Григор'єва // Край Кам'янецький. – 2012. – 27 лип., № 32. – С. 5.
301. Дика Т. Чи треба Рихту підрихтувати? / Тетяна Дика, Ганна Смірнова // Подолянин. – 2012. – 11 трав., № 19. – С. 4. (с. Рихта при річці Жванчик).
302. Дика Т. Чим живе Думанів у свої 600? / Тетяна Дика, Ганна Смірнова // Подолянин. – 2012. – 6 лип., № 27. – С. 5.
303. Думанів // Подільські вісті. – 2012. – 30 жовт., № 161-162. – С. 6.

304. Єрмаков С. Роївка : від загадки до розгадки / Сергій Єрмаков // Подолянин. – 2012. – 21 верес., № 38. – С. 8. (Роївка – місцина десь на прикордонні сучасного Кам'янця-Подільського).
305. Іщенко О. Звідки пішов Сатанів? / О. Іщенко // Подільські вісті. – 2012. – 24 квіт., № 59-60. – С. 6.
306. Мисик Н. Село Кульчіївці / Наталія Мисик // Край Кам'янецький. – 2012. – 26 верес., № 41. – С. 7.
307. Попіль І. В. Село Абрикосівка / І. В. Попіль // Край Кам'янецький. – 2012. – 20 квіт., № 18. – С. 6.
308. Пустиннікова І. А Зіньковецький костел пам'ятає Софію / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 3 лют., № 5. – С. 8. (с. Зіньківці, містечко при річці Смотрич, складають ніби передмістя Кам'янця).
309. Пустиннікова І. Бузкова столиця Кам'янеччини / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 25 трав., № 21. – С. 9. (с. Гринчук).
310. Пустиннікова І. Жванецькі історії / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 17 лют., № 7. – С. 8. (с. Жванець).
311. Пустиннікова І. Королева всіх Мукш / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 29 черв., № 26. – С. 9. (с. Велика Слобідка).
312. Пустиннікова І. Кудринці : замок на кордоні / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 2 берез., № 9. – С. 8.

313. Пустиннікова І. Супрунківці : північний кордон Кам'янецьчини / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 27 квіт., № 17. – С. 8.
314. Пустиннікова І. Така тлінна спадщина / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 30 листоп., № 48. – С. 10. (Дерев'яні храми Кам'янецьчини : с. Пудлівці, с. Калиня, с. Слобідка-Рихтівецька, с. Фурманівка, с. Вихватнівці).
315. Пустиннікова І. Хмільна назва і кривава історія : Брага / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2012. – 7 верес., № 36. – С. 11.
316. Сторожук Н. А. Село Велике Залісся / Н. А. Сторожук // Край Кам'янецький. – 2012. – 27 квіт., № 19. – С. 5.
317. Супрунківці // Подільські вісті. – 2012. – 27 лист., № 177-178. – С. 6. (Найдавніші поселення Хмельниччини).
318. Тимчук Г. Село Подільське / Галина Тимчук // Край Кам'янецький. – 2012. – 14 верес., № 39. – С. 9.
319. Федорченко М. Село Підпилип'я / Марія Федорченко // Край Кам'янецький. – 2012. – 24 серп., № 36. – С. 13.
320. Царик О. Шепетівчани у польському національно-визвольному повстанні 1863-1864 років / О. Царик // Подільські вісті. – 2012. – 27 лист., № 177-178. – С. 6.
321. Чайковський М. Божиківці під покровом святої Параскови / Михайло Чайковський // Подільські вісті. – 2012. – 6 листоп.,

- № 165-166. – С. 5. (с. Божиківці, Деражнянського району – 1431 р.).
322. Будзей О. Про що повідала сімейна фотографія / Олег Будзей // Подолянин. – 2013. – 17 трав., № 20. – С. 5. (с. Фурманівка).
323. Будзей О. У Бакоті 120 років тому / Олег Будзей // Подолянин. – 2013. – 9 серп., № 32. – С. 8.
324. Вільховець : 570 років // Подільські вісті. – 2013. – 2 лип., № 97-98. – С. 6. (с. Вільховець, Новоушицький район).
325. Гайшук В. Орининський район : початок і кінець / Валерій Гайшук // Край Кам'янецький. – 2013. – 15 лют., № 9. – С. 5.
326. Глібів // Подільські вісті. – 2013. – 26 лют, № 29-30. – С. 6. (У цьому році селу Глібів Новоушицького району виповнилось 620 років з часу найдавнішої писемної згадки).
327. Гостинна Д. Цікаве з історії Плоскирова / Д. Гостинна // Подільські вісті. – 2013. – 26 лют., № 29-30. – С. 6.
328. Данилюк Н. 24 години з життя Демшина / Ніна Данилюк // Край Кам'янецький. – 2013. – 29 берез., № 15. – С. 4.
329. Дєвіна Т. Від Кам'янецької округи – до Кам'янець-Подільського району / Тетяна Дєвіна // Край Кам'янецький. – 2013. – 25 січ., № 5. – С. 3.
330. Ільчишена Я. Піднебесний Китайгород / Яна Ільчишина, Ганна Смірнова // Подолянин. – 2013. – 2 серп., № 31. – С. 5.

331. Кроль В. Легенди Княжполя / Володимир Кроль // Подолянин. – 2013. – 28 черв., № 26. – С. 9.
332. Побережний О. Слобідка-Рихтівська в період німецької окупації / Олександр Побережний // Край Кам'янецький. – 2013. – 29 берез., № 15. – С. 4.
333. Тарасюк О. ...І багато самотніх жінок / О. Тарасюк // Подільські вісті. – 2013. – 30 квіт., № 65-66. – С. 6. (Інвентаризаційний опис князів Острозьких за 1620 р., м. Остропіль ; нині село Староконстантинівського району).
334. Устя // Подільські вісті. – 2013. – 26 берез., № 45-46. – С. 6. (У цьому році селу Устя Кам'янець-Подільського району виповнилося 610 років з часу найдавнішої писемної згадки).
335. Шарівка // Подільські вісті. – 2013. – 30 квіт., № 65-66. – С. 6. (Найдавніші поселення Хмельниччини – 1433 р.).
336. Лаврентієв І. Голозубенці : багаті збіжжям / Іван Лаврентієв // Подільські вісті. – 2014. – 24 черв. – № 87-88. – С. 6. (545 років с. Голозубенці. Історичні дані).
337. Старенький І. Із потенціалом та незабутою історією / Ігор Старенький // Ключ. – 2014. – 4 квіт., № 14. – С. 18. (с. Оринин).
338. Старенький І. Рихтецькі старожитності / Ігор Старенький // Ключ. – 2014. – 7 берез., № 10. – С. 12. (с. Рихта).

339. Бельзецький Д. Блиск і злидні палацу Маковецьких / Дмитро Бельзецький // Фортеця. – 2015. – 3 груд., № 17. – С. 13. (с. Михайлівка).
340. Бельзецький Д. Край, багатий на цілющі джерела, і не тільки... / Дмитро Бельзецький // Фортеця. – 2015. – 9 листоп., № 13. – С. 13. (Новоушицький район).
341. Бельзецький Д. Найкращий куточок Подільської Швейцарії / Дмитро Бельзецький // Фортеця. – 2015. – 29 жовт., № 12. – С. 13. (с. Миньківці, Дунаєвецький район).
342. Бельзецький Д. Наймальовничіший куточок Поділля / Дмитро Бельзецький // Фортеця. – 2015. – 19 листоп., № 15. – С. 13. (с. Маліївці, Дунаєвецький район).
343. Бельзецький Д. Новоушиччина історична / Дмитро Бельзецький // Фортеця. – 2015. – 3 верес., № 4. – С. 13 ; 24 верес., № 7. – С. 13 ; 1 жовт., № 8. – С. 13 ; 22 жовт., № 11. – С. 13.
344. Бельзецький Д. Спадок адмірала / Дмитро Бельзецький // Фортеця. – 2015. – 17 верес., № 6. – С. 13. (с. Глібів (Нова Ушиця)).
345. Бельзецький Д. Хребтіїв – село що потроху вмирає / Дмитро Бельзецький // Фортеця. – 2015. – 10 верес., № 5. – С. 13. (Новоушицький район).
346. Кунів // Подільські вісті. – 2015. – 29 верес., № 109. – С. 3.

347. Палаци «Дунайгорода» // Фортеця. – 2015. – 10 груд., № 18. – С. 13. (сmt Дунаївці).
348. Синютки // Подільські вісті. – 2015. – 1 груд., № 136. – С. 3. (с. Синютки, Білогірського району 470 років).
349. Хмельницький відзначив 584-у річницю // Подільські вісті. – 2015. – 29 верес., № 109. – С. 3.
350. Будзей О. Брага / Олег Будзей // Подолянин. – 2016. – 20 трав., № 21. – С. 9. (Невеличке село Брага лежить на лівому березі Дністра між селами Жванець і Бабшин).
351. Будзей О. Броварі / Олег Будзей // Подолянин. – 2016. – 16 верес., № 38. – С. 8. (Невеличке село Броварі, що в Кам'янець-Подільському районі, має досить прозору назву, але дещо заплутану історію).
352. Будзей О. Велика Слобідка / Олег Будзей // Подолянин. – 2016. – 4 листоп., № 45. – С. 6.
353. Будзей О. Сатанів : рай для ока, тіла та душі / Олег Будзей // Подолянин. – 2016. – 24 черв., № 26. – С. 6.
354. Ковальчук С. Карачківці – сплав природи та історії Чемеровецького краю / Степан Ковальчук // Ключ. – 2016. – 2 груд., № 48. – С. 23.
355. Кожевнікова В. У Врублівці – по нові враження / Вікторія Кожевнікова // Подолянин. – 2016. – 15 квіт., № 16. – С. 9.

356. Рогожинська Г. Нігин гинути і не збирається / Ганна Рогожинська // Подолянин. – 2016. – 20 трав., № 21. – С. 5.
357. Яцемірська Н. «Хмільний» кордон / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 12 серп., № 38. – С. 1, 4. (с. Брага).
358. Яцемірська Н. Бабшинська хата віниками багата / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 7 жовт., № 40. – С. 1, 4. (с. Бабшин).
359. Яцемірська Н. Боріться – поборите, вам Бог помагає / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 5 серп., № 31. – С. 1, 4. (с. Демшин).
360. Яцемірська Н. Було Флоріянівка, а стало Оленівка / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 6 трав., № 18. – С. 4.
361. Яцемірська Н. Гільйотина українського села / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 21 жовт., № 42. – С. 1, 4. (с. Гелетина).
362. Яцемірська Н. Дайте дорогу Гуті Чугорській / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 2 верес., № 35. – С. 1, 4.
363. Яцемірська Н. Кам'янецька чорнобильська зона / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 28 жовт., № 43. – С. 1, 4. (с. Шустівці).
364. Яцемірська Н. Кудринський «хай-тек» / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 14 жовт., № 41. – С. 4. (с. Кудринці).

365. Яцемірська Н. Ластівцям зірвало дах / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 17 черв., № 24. – С. 1, 4. (с. Ластівці).
366. Яцемірська Н. Малий куточок на землі – Залісся перше / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 29 лип., № 30. – С. 1, 4. (с. Залісся 1).
367. Яцемірська Н. Міграція не врятувала ситуації / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 15 лип., № 28. – С. 1, 4. (с. Станіславівка).
368. Яцемірська Н. На узбіччі історії та життя – Субіч / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 26 серп., № 34. – С. 1, 4. (с. Субіч).
369. Яцемірська Н. Назад у майбутнє з Крушанівкою / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 3 черв., № 22. – С. 1, 4.
370. Яцемірська Н. Найбідніші тільки за бюджетом / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 30 верес., № 39. – С. 1, 4. (с. Княжпіль).
371. Яцемірська Н. Не від такої калини квітне Україна / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 13 трав., № 19. – С. 1, 4. (с. Калиня).
372. Яцемірська Н. Не лише звітували, а й оцінки заробляли / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 9 груд., № 49. – С. 7. (села Демшин, Патринці, Рогізна, Колодіївка, Дерев'яне, Броварі, Привітне, Гелетина).

373. Яцемірська Н. Не треба привороту, щоб жити в Приворотті / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 8 лип., № 27. – С. 1, 4.
374. Яцемірська Н. Попри бідність не втрачають гідність / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 1 лип., № 26. – С. 1, 4. (с. Нефедівці).
375. Яцемірська Н. Розпотрошені Патринці / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 18 листоп., № 46. – С. 1, 4.
376. Яцемірська Н. Сахкамінь : гудить кар'єр, вирує життя / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 22 квіт., № 16. – С. 4.
377. Яцемірська Н. Селу назву змінили і каштани насадили / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 4 листоп., № 44. – С. 4. (с. Каштанівка).
378. Яцемірська Н. Теклі вже нема, а пам'ять ще жива / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 27 трав., № 21. – С. 1, 4. (с. Теклівка).
379. Яцемірська Н. Тримають курс на оздоровлення / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 22 лип., № 29. – С. 1, 4. (с. Привороття друге).
380. Яцемірська Н. Тут зустрічають старість, а могли би – туристів / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 29 квіт., № 17. – С. 1, 7. (с. Китайгород).
381. Яцемірська Н. У ньому – три в одному / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 11 листоп., № 45. – С. 1, 4. (с. Тарасівка).

382. Яцемірська Н. У пошуках автентичності / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 19 серп., № 33. – С. 1, 4. (с. Слобідка-Гуменецька).
383. Яцемірська Н. Усе пережила, тепер доживає / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 23 верес., № 38. – С. 1, 4. (с. Каветчина).
384. Яцемірська Н. Цвікловецька пара : перша – контрастна / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 20 трав., № 20. – С. 1, 4. (с. Цвіклівці Перші).
385. Яцемірська Н. Щоб не робили, у всьому старанні / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2016. – 16 верес., № 37. – С. 1, 4. (с. Нагоряни).
386. Будзей О. Варто повчитися в Оринина / Олег Будзей // Подолянин. – 2017. – 27 жовт., № 43. – С. 7. (У 1923-1959 роках Оринин був районним центром. Сьогодні село є центром сільської ради, куди крім Оринина, входять ще два села – Ріпинці та Теклівка).
387. Будзей О. Великозалісся / Олег Будзей // Подолянин. – 2017. – 2 черв., № 22. – С. 6. (с. Великі Вермени 7 березня 1946 р. перейменовано у Великозалісся).
388. Будзей О. Вихватнівці / Олег Будзей // Подолянин. – 2017. – 21 лип., № 29. – С. 6.
389. Будзей О. Вони прославили Великі Вірмени (Великозалісся) / Олег Будзей // Подолянин. – 2017. – 16 черв., № 24. – С. 6. (с. Великі Вермени з 1946 р. Великозалісся).

390. Будзей О. Село талантів, село парадоксів / Олег Будзей // Подолянин. – 2017. – 12 трав., № 19. – С. 4. (с. Привороття).
391. Жванець очима письменника // Подолянин. – 2017. – 24 лют., № 8. – С. 9. (Бориса Антоненка-Давидовича).
392. Ісаківці очима письменника // Подолянин. – 2017. – 3 берез., № 9. – С. 6. (Бориса Антоненка-Давидовича).
393. Кожевнікова В. Село, яким пишається країна / Вікторія Кожевнікова // Подолянин. – 2017. – 27 жовт., № 43. – С. 5. (с. Гуменці).
394. Пакулько Г. Велике свято древнього села : 610 років відсвяткували жителі Миньковець, що на Дунаєвеччині / Галина Пакулько // Подільські вісті. – 2017. – 26 жовт., № 120-121. – С. 3.
395. Яцемірська Н. «А ми ще живемо»... / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 1 вер., № 34. – С. 1, 4. (с. Фурманівка).
396. Яцемірська Н. «Спальний район» уже гуменецький / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 12 берез., № 9. – С. 1, 4. (с. Лисогірка).
397. Яцемірська Н. Без носів і абрикосів / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 28 лип., № 29. – С. 1, 4. (с. Абрикосівка).
398. Яцемірська Н. Більше Панівецька, аніж Устянська / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 16 черв., № 23. – С. 1, 4. (с. Мала Слобода).

399. Яцемірська Н. Було містечком, тепер – село /
Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 19 трав., № 19. – С. 1, 4.
(с. Підпилип'я).
400. Яцемірська Н. Вибралися із Збручів, та не у всьому /
Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 28 квіт., № 16. – С. 1, 4.
401. Яцемірська Н. Вихватнівцям і не снилося / Наталія Яцемірська
// Ключ. – 2017. – 4 серп., № 30. – С. 1, 4.
402. Яцемірська Н. Гавриловецька іпотерапія / Наталія Яцемірська
// Ключ. – 2017. – 14 лип., № 27. – С. 1, 4.
403. Яцемірська Н. Голосківська краса у деталях /
Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 15 верес., № 36. – С. 1, 4.
404. Яцемірська Н. Діамант, що чекає на карбівку /
Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 21 квіт., № 15. – С. 1, 4.
(с. Сурженці).
405. Яцемірська Н. Живуть «на камінні» і на тому камінні /
Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 9 черв., № 22. – С. 1, 4.
(с. Калачківці).
406. Яцемірська Н. З чагарників до центру / Наталія Яцемірська //
Ключ. – 2017. – 5 трав., № 17. – С. 1, 4. (с. Червона Чагарівка).
407. Яцемірська Н. Заквітчана й натружена – «ївка» гора /
Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 23 черв., № 24. – С. 1, 4.
(с. Гораївка).
408. Яцемірська Н. І не дубове, і не шовкове / Наталія Яцемірська //
Ключ. – 2017. – 7 лип., № 26. – С. 1, 4. (с. Дубинка).

409. Яцемірська Н. Колубаївці запалюють зірки / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 20 жовт., № 41. – С. 1, 4.
410. Яцемірська Н. Літера загубилася, але удача не з'явилася / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 8 вер., № 35. – С. 1, 4. (с. Баговиця).
411. Яцемірська Н. Майже на екваторі / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 18 серп., № 32. – С. 1, 4. (Китайгородська ОТГ).
412. Яцемірська Н. Майстрині в кожному дворі / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 21 лип., № 28. – С. 1, 4. (с. Яруга).
413. Яцемірська Н. Місто чи село ? / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 20 вер., № 38. – С. 1, 4. (с. Зіньківці).
414. Яцемірська Н. Міцні, наче дуб / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 13 жовт., № 40. – С. 1, 4. (с. Княгинин).
415. Яцемірська Н. Не таке вже й привітне / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 11 серп., № 31. – С. 1, 4. (с. Привітне).
416. Яцемірська Н. Об'єднання додало сил / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 10 листоп., № 44. – С. 1, 4. (с. Пудлівці).
417. Яцемірська Н. Оринин. Дубль два / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 14 квіт., № 14. – С. 1, 4.
418. Яцемірська Н. Орининський марафон / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 7 квіт., № 13. – С. 1, 4.

419. Яцемірська Н. Село не дитячих садків / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 12 трав., № 18. – С. 1, 4. (с. Гринчук).
420. Яцемірська Н. Сьогодні – Боришківці, завтра – Горішківці? / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 24 берез., № 11. – С. 1, 4.
421. Яцемірська Н. Тікають, а куди – не знають / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 26 трав., № 20. – С. 1, 4. (с. Супрунківці).
422. Яцемірська Н. Тільки того, що рихтують / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 6 жовт., № 39. – С. 1, 4. (с. Рихта).
423. Яцемірська Н. У Гуменцях – перша опорна / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 30 черв., № 25. – С. 6. (Школа в с. Гуменці).
424. Яцемірська Н. У центрі двох областей / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 22 верес., № 37. – С. 1, 4. (с. Чорнокозинці).
425. Яцемірська Н. Фантом над Дністром / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 25 серп., № 33. – С. 1, 4. (с. Бакота).
426. Яцемірська Н. Чотири кавалери і два кар'єри / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 31 берез., № 12. – С. 1, 4. (с. Вербка).
427. Яцемірська Н. Шість століть, як поділене навпіл / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2017. – 30 черв., № 25. – С. 1, 4. (с. Суржа).
428. Кожевнікова В. Рихта : сила у красі / Вікторія Кожевнікова // Подолянин. – 2018. – 20 лип., № 29. – С. 5.

429. Звіт про виконання селищного бюджету Староушицької об'єднаної територіальної громади за 2018 рік // Край Кам'янецький. – 2019. – 15 берез., № 11. – С. 5.
430. Звіт про виконання сільського бюджету Жванецької об'єднаної територіальної громади за 2018 рік // Край Кам'янецький. – 2019. – 8 берез., № 10. – С. 5.
431. Кульчицький Е. Село, що бачило майже шість століть / Едуард Кульчицький, Павло Гладченко // Край Кам'янецький. – 2019. – 1 лют., № 5. – С. 5 ; 15 лют., № 7. – С. 4 ; 9 трав. № 19. – С. 3. (с. Ісаківці, с. Збруч).
432. Осецький Й. Походження назви Мукша / Йосип Осецький // Край Кам'янецький. – 2019. – 5 квіт., № 14. – С. 5.
433. Савчук Д. Згадаймо страчених патріотів (до 75-річчя Кадиевецької трагедії) / Дмитро Савчук // Подолянин. – 2019. – 11 січ., № 2. – С. 4. (Події Другої світової війни).
434. Яцемірська Н. Від фабрики м'яса до зеленого туризму / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 28 черв., № 26. – С. 1, 4. (с. Устя).
435. Яцемірська Н. Гуменці : центрові й гостинні. / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 12 квіт., № 15. – С. 1, 4 ; 19 квіт., № 16. – С. 1, 4 ; 26 квіт., № 17. – С. 4.
436. Яцемірська Н. Жванець. Назву дала річка / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 7 черв., № 23. – С. 1, 4.

437. Яцемірська Н. Заліснені, іноземцями засновані / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 21 черв., № 25. – С. 1, 4. (с. Великозалісся).
438. Яцемірська Н. І спортивні і активні / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 24 трав., № 21. – С. 1, 4. (с. Залісся 2).
439. Яцемірська Н. Молода столиця / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 17 трав., № 20. – С. 1, 4. (с. Слобідка Кульчієвецька).
440. Яцемірська Н. Назву дала річка / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 31 трав., № 22. – С. 1, 4. (с. Жванець).
441. Яцемірська Н. Самі себе зробили / Наталія Яцемірська // Ключ. – 2019. – 14 черв., № 24. – С. 1, 4. (с. Кам'янка).
442. Біндій О. Вітківці / О. Біндій // Подільські вісті. – 2020. – 24 верес., № 39. – С. 8. (Цього року селу Вітківці Кам'янець-Подільського району виповнилося 560 років з часу першої писемної згадки).
443. Пустиннікова І. Кривче : цікаво і на землі і під нею / Ірина Пустиннікова // Подолянин. – 2020. – 16 жовт., № 42. – С. 8.
444. Сторожук Т. Знайомтесь : Гуківська ОТГ Кам'янець-Подільського району / Тетяна Сторожук // Подолянин. – 2020. – 18 верес., № 38. – С. 5.
445. Кожевнікова В. Обжилися новими селами, проблемами, перспективами / Вікторія Кожевнікова // Подолянин. – 2021. – 5 листоп., № 45. – С. 4. (Жванецька ОТГ).

446. Кожевнікова В. Чемерівці : європейські амбіції з національним колоритом / Вікторія Кожевнікова // Подолянин. – 2021. – 23 лип., № 30. – С. 4.
447. Лічкевич Ю. ...А краєвид, як у Швейцарії / Юлія Лічкевич, Галина Михальська // Подолянин. – 2022. – 20 жовт., № 43. – С. 1, 4. (с. Біла на Чемеровеччині).
448. Лічкевич Ю. Перлинки нетлінної спадщини Білої / Юлія Лічкевич, Галина Михальська // Подолянин. – 2022. – 3 лист., № 45. – С. 6.

Іменний покажчик*

- Антоненко-Давидович Б. *391, 392*
- Антонюк Н. *275, 276*
- Бабляк В. *159*
- Бабляк П. П. *17*
- Баженова С. *134*
- Безручко І. *177, 214*
- Бельзецький Д. *339-345*
- Бенціанов С. *222*
- Біндій О. *442*
- Бойко Ю. *19*
- Бочуля О. *181*
- Брилінський Д. *38*
- Будзей О. *296, 297, 322, 323, 350-353, 386-390*
- Вапнична В. *298*
- Варзацький А. *26*
- Ведмедьора О. *52*
- Винокур І. *19, 39, 237*
- Вікторенко С. *74*
- Власова В. *147*
- Власюк В. *14*
- Володько І. *140, 148, 155*
- Волохівський В. *40*
- Гавриляк І. *166*
- Гаврищук А. *33, 223, 256, 285*
- Гайшук В. *299, 325*
- Гарасюк В. *53*
- Гарнага І. *27, 34, 41, 42, 64-71, 75-85, 91-101, 103-114, 116-118, 141, 142, 156, 244, 252*
- Гасюк І. *20*
- Герасимчук А. *119*
- Гладченко Павло *431*
- Говко В. *158*
- Голуб Л. *3, 12*
- Гондій Д. *120*

* Посилання даються на номери хронологічного покажчика

Гонтарук М. *121, 215*

Горб Є. *54*

Гостинна Д. *327*

Григор'єва А. *300*

Грошко М. *15, 168*

Гуменюк С. *35, 46, 55, 56, 143, 144*

Гурська Г. *122*

Дайчман С. *4*

Данилюк Н. *328*

Дашевська В. *127*

Демчук П. *43*

Дереч Д. *123*

Дєвіна Т. *329*

Джобулда П. *28*

Дзіневський В. *86*

Дика Т. *301, 302*

Долинський Б. *29, 277*

Дорошенко Т. *272*

Євтушок М. *169*

Єзаров К. *5*

Ємець В. *4*

Ємець С. *57*

Єрмаков С. *304*

Єфімчук В. *170*

Журба Н. *273*

Журко О. *202, 245*

Заржицький В. *257*

Захар'єв В. *258*

Захарчук Н. *178, 182*

Зінченко А. *18*

Іваницький П. *259*

Ільїнський В. *225*

Ільчишена Я. *330*

Іщенко М. *136*

Іщенко О. *305*

Капустинський А. *210*

Катеринчук М. *87*

Керцман Л. *47*

Ківільша Г. **254**

Кірик Т. **211, 226**

Кобильчак Г. **227**

Ковален О. **2**

Ковальчук М. **145**

Ковальчук С. **30, 249, 354**

Кович В. **1**

Ковнер О. **183**

Кожевнікова В. **355, 393, 428, 445, 446**

Козачинський І. **246**

Козлова Н. **102**

Кондаловський В. **23**

Коростильова З. **13**

Коршун Н. **260**

Коханий А. **184**

Кравчук В. **36**

Краснолуцький П. **13**

Красуцький М. **224**

Крачило М. **21**

Кржечківський Ф. **163**

Кріль В. **323**

Кузнецов В. **22**

Кукурудзяк М. **171**

Кулаківський І. **228, 247**

Кульчицький Е. **431**

Лаврентієв І. **336**

Левчук Д. **6**

Лисий А. **162**

Литвинський М. **179**

Лізавенко Т. **185**

Лісова С. **292**

Лісовий М. **88**

Лічкєвич Ю. **447, 448**

Макаренко П. **128, 216, 217, 229, 250**

Максимов Л. **149**

Мамалига А. **63**

Махнюк П. **186**

Мацишин С. **31**

Медведчук Г. **230**

Мельник Д. *187*

Мельник Р. *129, 146*

Мех В. *169*

Мисик Н. *306*

Митришин П. *89*

Михайлов В. *44*

Михайлюк В. *231*

Михальська Галина *447, 448*

Мручко Є. *23*

Навроцька Г. *23*

Назаренко Є. *124, 172, 173, 188-192, 241, 274*

Ненцінський А. *269*

Нечипоренко Л. *279*

Нікуляк П. *242*

Овсянников О. *37*

Ожарко В. *137*

Осецький Й. *432*

Павлик Г. *18*

Павловський О. *255*

Павлюк В. *212*

Пажимський О. *219*

Пакулько Г. *394*

Пасека П. *130*

Пастушенко І. *16*

Паштепа С. *48, 58*

Петров М. *193*

Пилявський С. *8*

Пиріг В. *278*

Підлюдний А. *18*

Побережний О. *332*

Погорельська І. *115*

Поздняков М. *9*

Попіль І. В. *307*

Присяжнюк В. *220*

Приходнюк О. *49*

Приходько В. *261*

Прокопчук Л. *262*

Прокоф'єв І. *160*

Пугач К. *24*

Пустиннікова І. *308-315, 443*

Рабинович І. *50*

Радзієвський В. *138*

Рибицький І. *25*

Рогожинська Г. *356*

Розмарін З. *59*

Савчук Д. *433*

Савчук П. *194*

Сваричевський А. *232*

Севастьянов С. *251*

Симчак В. *150*

Сис Т. *164, 174*

Склярів І. *233*

Скрипник Г. *263-266*

Славіна Т. *295*

Слободянюк Т. *167, 175, 180, 195, 196, 221, 234, 270, 280, 286*

Смірнова Ганна *301, 302*

Сокальський С. *287, 289, 290, 293, 294*

Соха В. *197*

Спігер В. *63, 88*

Старенький І. *337, 338*

Степанков В. *165*

Стеценко П. *45*

Стецько П. *32*

Стойко Ю. *235*

Столяренко В. *281, 282*

Стопенчук С. *198, 199*

Стороженко М. *157*

Сторожук Н. А. *316*

Сторожук Т. *444*

Сургунд А. *125*

Тарасюк О. *333*

Теклюк В. *200*

Терещук К. *60, 61, 139*

Тимофєєва Л. *201*

Тимчук Г. *318*

Ткачук І. *236*

Трач З. *271*

Ушманов Л. *151*

Федоров І. *152*

Федорченко М. *319*

Філінюк А. *202*

Філіпчук П. *153, 154*

Фірштейн Ц. *2*

Хорольська Валентина *299*

Хотюн Г. *19*

Храпач Г. *267*

Царик О. *320*

Чайковський М. *321*

Черненко С. *10*

Чернишов О. *204*

Чижевський В. *161*

Чопик М. *90*

Шамрін О. *13*

Шелепало О. *162*

Шепета П. *131*

Шкурко С. *72*

Шмігаль І. *205*

Шокало М. *161, 206*

Шостацький М. *126*

Шумов С. *62*

Шуцький П. *207*

Щур О. *11, 208*

Юркова Г. *283, 284, 288, 291*

Ягодзинський В. *73*

Ядуха Й. *209*

Якобчук О. *176*

Якубовський В. *237*

Янчук Г. *268*

Ярема М. *133*

Ястремський М. *213*

Яцемірська Н. *287, 289, 290, 293, 294, 357-385, 395-427, 434-441*

Географічний покажчик*

Абрикосівка *307, 397*

Адамівка *206*

Бабшин *159, 358*

Баговиця *410*

Бакота *19, 34, 75, 283, 285, 296, 323, 425*

Балин *136*

Бахматівці *18*

Біла *447, 448*

Божиківці *62, 321*

Боришківці *147, 291, 420*

Брага *315, 350, 357*

Броварі *351, 372*

Велика Левада *38*

Велика Слобідка *311, 352*

Велике Залісся *316*

Великий Чернятин *5, 53*

Великозалісся (Великі Вірмени)
64, 387, 389, 437

Вербка *298, 426*

Верхні-Панівці *2*

Вихватнівці *64, 314, 388, 401*

Вільховець *324*

Вільшаниця *196*

Віньківці *209, 226*

Віньковеччина *199*

Вітківці *64, 442*

Вовковиці *163*

Волочиськ *188*

Врублівці *65, 355*

Гаврилівці *65, 402*

Ганнополь *185*

Гелетина *361, 372*

Гелетинці *267*

Глібів *187, 326, 344*

* Посилання даються на номери хронологічного покажчика

Голозубенці *336*

Голосків *21, 66, 208, 403*

Гораївка *66, 407*

Городок *168*

Гринчук *287, 309, 419*

Губин *49, 237, 245, 246, 256*

Гуківська ОТГ *444*

Гуменці *1, 67, 393, 423, 435*

Гута-Чугорська *67, 362*

Двірець *273*

Демшин *1, 328, 359, 372*

Деражня *206*

Дерев'яне *68, 372*

Димів, урочище *134*

Довгалівка *260*

Довжок *41, 224*

Дубинка *68, 86, 408*

Думанів *295, 302, 303*

Дунаївці *228, 347*

Жабинці *4*

Жванець *121, 138, 160, 164, 254, 255, 284, 288, 310, 391, 436, 440*

Жванецька ОТГ *430, 445*

Жванчик *155*

Жищинці *200*

Жовтневе *69, 119*

Завалля *70, 278*

Залісся *70*

Залісся перше *366*

Залісся друге *86, 438*

Замчисько *197*

Збриж *225, 272*

Збруч *1, 71, 400, 431*

Зіньки *234*

Зіньків *257*

Зіньківці *71, 308, 413*

Зубрівка *76*

Ізяслав *37, 122, 139, 141, 202, 269*

Ісаківці *77, 392, 431*

Каветчина *383*

Кадиївці **78, 289, 433**

Калачківці **79, 88, 405**

Калинівка **195**

Калиня **314, 371**

Калюс **211**

Кам'янець-Подільський район
239, 240, 243, 248, 252, 253, 329

Кам'янка **441**

Карачківці **354**

Карижин **150**

Кармалюкова гора **72, 249**

Каштанівка **377**

Китайгород **281, 330, 380**

Китайгородська ОТГ **411**

Книжківці **194**

Княгинин **414**

Княжпіль **80, 331, 370**

Колибаївка **81, 89**

Колодіївка **372**

Колубаївці **409**

Коритна **186**

Корниця **220**

Коськів **20, 60, 153, 154**

Красилів **26**

Кренцелів **205**

Кривче **443**

Крушанівка **82, 268, 369**

Кугаївці **57**

Кудринці **83, 133, 312, 364**

Кузьмин **25, 197**

Кузьминці **130**

Кульчіївці **84, 306**

Кунів **346**

Курганівка **262**

Ластівці **85, 365**

Летава **4, 27, 43, 137, 265, 266**

Летичів **28, 35, 123**

Липино **229**

Липівка **210**

Лисогірка **396**

Лісоводи **8, 52**

Маків 29, 44, 131, 264

Мала Слобода 398

Мала Клітна 207

Малинівці 91

Маліївці 277, 342

Мацевичі 50

**Меджибіж 55, 73, 174, 182, 213,
221, 230, 231, 270, 280, 286**

Миньківці 341, 394

Михайлівка 58, 339

Михнів 236

Мілівці 92

Міньківці 36

Мокрець 215

Мукша 432

Нагоряни 93, 385

Наркевичі 181

Нестеровці 15

Нетішин 152, 250

Нефедівці 374

Нігин 16, 17, 23, 33, 218, 356

Новоушиччина 340, 343

Оленівка (Флоріянівка) 94, 360

Ольховець 95

Онацьківці 32

**Оринин 96, 151, 297, 299, 325,
337, 386, 417, 418**

Остапківці 197

Острівчани 97, 171, 294

Остропіль 333

Панівці 56, 98, 124, 183

Патринці 177, 214, 372, 375

Печеськи 22

Пирогівці 31

Підпилип'я 90, 271, 319, 399

Пліщин 30

Плоскирів 327

Поділля (історія) 165

Подільське 99, 318

**Подільське село (істор. нарис)
244**

Подоляни 100

Полонне *59, 145, 216, 217, 222, 227, 232, 233*

Привітне *103, 372, 415*

Привороття *63, 74, 88, 101, 135, 261, 275, 282, 373, 390*

Привороття друге *379*

Проскурівка *274*

Пудлівці *11, 104, 314, 416*

Радошівка *7*

Рахнівка *48*

Рихта *105, 301, 338, 422, 428*

Ріпинці *106*

Рогізна *372*

Роївка *304*

Руда *1, 293*

Ружичанка *39*

Русанівці *180*

Самчики *179, 219, 276, 292*

Сатанів *149, 162, 205, 247, 305, 353*

Сатанівська Слобідка *205*

Сахкамінь *107, 376*

Сергіївка *181*

Синютки *348*

Скала-Подільська *126*

Скарженці *235*

Славне *206*

Славута *3, 45*

Слобідка-Гуменецька *382*

Слобідка-Кульчієвецька *108, 439*

Слобідка-Рихтівська *109, 242, 314, 332*

Слобідка-Шалахівська *206*

Смотрич *120, 129, 132, 146, 156, 184, 290*

Сокіл *110, 263*

Станіславівка *367*

Стара Ушиця *111, 158*

Старокостянтинів *12, 61, 169, 241*

Староушицька ОТГ *429*

Студениця *112, 115, 223*

Субіч *113, 368*

Супрунківці *114, 313, 317, 421*

Суржа *427*

Сурженці *404*

Сутківці *51*

Тарасівка *116, 381*

Теклівка *117, 378*

Теліжинці *14, 238*

Теремці *118*

Устя *334, 434*

Фурманівка *314, 322, 395*

Хмельницький (Проскурів) *9, 10, 47, 125, 140, 143, 144, 157, 161, 166, 167, 170, 172, 173, 175, 176, 189, 190, 191, 192, 193, 198, 201, 203, 204, 251, 279, 349*

Ходорівці *87*

Хребтіїв *345*

Цвіклівці Перші *384*

Цикова *40*

Чабанівка *178*

Чемерівці *148, 446*

Червона Чагарівка *406*

Черепівка *54*

Чорна *42*

Чорнокозинці *46, 102, 424*

Шарівка *335*

Шатава *258*

Шепетівка *3, 13, 24, 128, 142, 212, 320*

Шумляни *163*

Шустівці *300, 363*

Яблунівка *127*

Явтухи *206*

Ямпіль *6, 259*

Яруга *412*